

A FRANKLIN-TARSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható

EMIL,

vagy

A NEVELÉS RÖL.

Irta

ROUSSEAU J. J.

Franciaiából fordította és magyarozó jegyzetekkel ellátta

FÜHRER IGNÁCZ.

Ára füzve 2 frt 40 kr. o. é.

BÁNK-BÁN A NÉMET KÖLTÉS ZETBEN.

Irodalomtörténeti tanulmányok.

Irta

Dr. HEINRICH GUSZTÁV.

Ára füzve 1 frt.

Hölgyeknek legjobban ajánlható az egyedül ártalmatlan, kitűnő aszepszifentartó szer: RAVISSANTE

dr. Lejosse-től Párisban. A legjelebb és legmegbízhatóbb szépség- és bőrszépítő szer.

SAVON RAVISSANTE

A legkedveltebb pipere- szappan a bőr szépítése s javítása-ért, élető és fenntartó hatása által a bőr hajlékonysága és puhaságára különösen kiténik.

Egy doboz (3 ábr.) 1 frt 50 kr. minőségben kapható Budapesten:

Valódi TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer. király-utca 7.

Cs. és kir. szabadalm. a maga nemében egyetlen hatású patkány- és egér-irtó szer.

Egy doboz 5 frt o. é. Számos megrendelést vár.

REISS B., 5002 magy. kir. szabad. vegyszerk. gyár Budapest, király-utca 47. I. em.

EPILEPSIE

(nehézkór) levél útján gyógyítatik dr. KILLISZKÓL különleges orvosi állat. Drezdában. Neustadt.

Eddig több mint 11.000 esetet gyógykezelve. 4925

HOFF JÁNOS-féle egyedül valódi süritett maláta-kivonat

44-szer legmagasabb helyekről kitüntetve.

Mell- és gyomor bajokra és görvély ellen.

Gyors és biztos

SEGÉLYI

lett az első, valódi Hoff János-féle maláta-gyógytáp-készítmények által sok évi gégehurut, tüdőbaj, nehéz légzés, sorvadás, győtrő köhögési inger s gyomor bajok eseteiben elérve.

Alábbi köszönő iratot, mely dr. Schnitzler tanár ur által hitelesített, hasonló bajokban szenvedőknek nyugalombérelt czéljából hozzuk nyilvánosságra.

Hoff János cs. k. tanácsos és a legelső európai uralkodó udv. szállítója, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, porosz és német magas rendek lovagja, cs. kir. udvari malátakészítmény-gyárának, Bécsben, Graben, Bräunerstrasse 8.

Tisztelt uram! Már hosszabb ideje szenvedek légesohuruban. Orvosom, dr. Schnitzler tanár ur, a Hoff-féle malátakivonat-egészségi sör ajánlotta. — Ezzel bizonyítottam, hogy a Hoff János féle malátakivonat-egészségi sör gyors segílyt hozott.

Bécs, 1878. april 20-án. Poppa N. Miklós, orvosnövendék. Bizonyítvány, 1878. május 26-ról.

A Hoff János-féle maláta-mellczukorkák rövid használat után melepő sikerrel bírtak. Kérek újabb küldeményt.

Hámpek I. Imre, urad. számtartó. Az életnek megtartva. (Egy meggyógyult saját szavai.)

Tisztelt uram! Alsó-Heinsendorf, 1878. márczius 6. Kérem, szivekedjék minél-előbb 7 1/2 kilót a Hoff János maláta-egészségi csokoládéjából küldeni, miután ném ércsőt csokoládé által nyerte vissza egészségét s abból él. Selzmal Antal, erdész.

Hoff János fiókja: Budapest kalap-utca 10. szám. Továbbá kapható Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7.

Árak: Maláta-kivonatu egészségi sör egy palack 60 kr. 11 pal. 6 frt, 28 pal. 15 frt, 58 pal. 30 frt. — 1/2 kilo maláta-csokoládé I. 2 frt 40 kr., 1/4 kilo 1 frt 30 kr., 1/2 kilo 70 kr. II. 1/2 kilo 1 frt 60 kr., 1/4 kilo 90 kr., 1/2 kilo 50 kr., III. 1/2 kilo 1 frt, 1/4 kilo 60 kr.; 1/2 kilo 35 kr. Maláta-bonbon 1 zacskó 60 kr. 30 és 15 krajczár.

Gyermek-tápláló malátalisz 1 üvegcse 1 frt. Egy maláta-füredő 80 és 50 kr. Maláta-kivonat: 1 üvegcse 1 frt, kisebb 60 kr. Malátaszappan 80, 60, 40 és 20 kr. Nagyobb megrendelésnél megfelelő engedmény. — A csomagolás legolcsóbban számítottatik. 4989

Mellékelve: MAUTHNER ÖDÖN magkereskedő fő-árjegyzéke.

Kiadja és nyomtatja Franklin-Társulat Budapest, egyetem-utca 4-ik szám.

Pserhofer J.

gyógyszerész Bécsben.

Singerstrasse 15. „zum goldenen Reichsapfel“.

ajá lja a t. olvasóknak az alant jegyzett és sok évi tapasztalat után jeleseknek bizonyult gyógyszerészeti különlegességeket és hatásvas ható szereket. — Az alant felsoroltakon kívül még sok egyéb különlegesség van készletben és netalán készletben nem levő szerek iránti megrendések lezrövidebb idő alatt és legutányosabban eszközöztetnek, és felvilágosítások legnagyobb készséggel díj nélkül adnak. — Küldemények a vidékre, bérmentesített pénzküldés vagy utánvét mellett. — Vidéki megrendéseknek csomagolásért darabonként 10 kr. számítatik nagyobb küldeményeknek csomagolás saját költségére. Ismételtárustók jutalékban részesülnek.

Akustikon (fülszesz) 1 üvegcse 1 frt o. é. A füleket mindig meleg és nedvesen tartva, általában meghűlés ennek következményei ellen; közvetlen szabályos képződését a fülszirnák, melynek hiánya főoka oly sok fülbajnak.

Havasí fű-szesz W. Ottm. Bernhardtól Münchenben, a müncheni első orvosi tekintélyek által legkitűnőbb házi-szernek ajánlatot mindenemű gyomor bajok, különösen emésztési és gyöngeség, étvágyhiány, gyomorhurut, stb. ellen a egyszerűsége miatt. Üvegcseje 70 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, és biztosan ható, kétségtelenül legjobb szer minden köszvényes és csúdos baj, nevezetesen háterinczuba, tag-szakadás, göres, ideges fogfájás, fejfájás, tüszőgyulladás, stb. stb. ellen 1 frt 20 kr.

Anatherin szá-j-viz, cs. kir. szab. valódi általános elismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvegcse 1 frt 4 krajczár.

Szem-essentia dr. Romerhausbentől, a látóerő erősítésére és fenntartására; eredeti üvegcsekben 2 frt 50 kr. és 1 frt 50 kr.

Benczés tapasz Haubertől, kitűnő szesz nyílt sebek ellen. Egy tégléje ára 50 kr.

Vértisztító labdacsook Pserhofer J.-től labdacsook neve alatt: ez urólíbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik beteg-ség, melyben e labdacsook adása hatásuka egyszerűsége nem bizonyították volna. A legmagasabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacsook számtalanszor és a lezrövidebb idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek. 1 doboz 15 labdacsoval 21 kr., 1 tekeres 6 dobozzal 1 frt 5 kr. postán küldve 1 frt 40 kr. (1 tekeresnél kevesebb nem küldetik szét.) Számtalan levél érkezett, melyek irólíbi hálát mondanak e pilulákért, melyeknek a legkülönfélebb és legnyagosabb betegségekben egészségük helyreállítását köszönik. A ki csak egyszer megkísérelte, tovább ajánlja.

Chachou aromatisée, megszűnteti a szá-j-letét, kellemetlen szesz következménye, 1 szelencze 50 krajczár.

Chinai toilette-szappan, a legtekérete-szer megzavart emésztés minden következményét, u. m. fejfájás, szédülés, gyomorgöres, gyomorférf, aranyér, dugulás, stb. ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Fogtapasz, cs. kir. áll. szab. Wirth W.-tól, rozsdásra legjobb szerül ismerve, 1 stu 1 frt 20 kr.

Fogpor Heider tanár utasítása szerint, egy doboz 40 krajczár.

Fagy-balzsam Pserhofer J.-től évek óta legbirtosb szernek van elismerve mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen 1 tégléje 40 kr.

Hus-kivonat dr. Liebig utasítása szerint készítve Liebig-társaságtól Fray-Bentóban, eredeti szelenczekben 1 font frt 5.30 1/2, font frt 2.75, 1/4 font frt 1.55, 1/8 font 85 kr.

Golyva-balzsam, megbízható szer szájkörös nyak ellen 1 üvegcse 40 kr.

A legtöbb elősorolt specialitás kapható Budapesten TÖRÖK JÓZSEF 5024 gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz.

Kali-crème, Pirker től, kitűnő szer a bőr tisztátalanságai ellen. 1., 2., 3., 4. számú, 1 üvegcse 1 frt.

Lentner testvérek hies tyuk-szem-tapasza, dobozokban 12 darab 60 kr., 3 darab 18 krajczár.

Élet-essenzia (pragai ceppék, svéd ceppék), megrömlött gyomor, rossz emésztés, mindenmű altesti bajok ellen, kitűnő házi-szer. Egy üvegcse 20 kr.

Csukamáj-olaj, valódi eredeti, igen megtisztítja, a legkitűnőbb minőség. Egy üvegcse 1 frt.

Mohanóvénny-szeletkek, (Monsplausen-Zeitl) dr. Schneeberger-től Pozsonyban, kitűnő gyógyszer köhögés, rekedtség, hurut, stb. ellen. Egy doboz 38 krajczár.

Neuroxylin, Herbabny gyógyszerésztől, al-kivonat köszvényes, csúdos, különösen pedig minden gyöngeségi bajok ellen. Egy üvegcse 1 forint, erősebb hatályú 1 frt 20 kr.

Por lábizzadás ellen. Ezen szer eltávolítja a lábizzadást s az ezáltal keletkező kellemetlen szagot, épen tartja a lábfeleket, és ártalmatlan szernek van bebizonyulva. Egy doboz ára 60 krajczár.

Emésztőpor dr. Göllis-től, általában jelesnek ismert házi-szer aranyeres bajok, gyomorszárvány, gyomorférf, étvágyhiány, dugulás stb. ellen. Egy doboz 1 frt 20 krajczár.

Tannochinin-hajkenőcs, évek óta orvosok és laikusok által valamennyi hajnövesztő szer között a legjobbnak elismerve, 1 csinosan kiállított nagy szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, Steudel tanártól valódi, menses kelevények, a lábak régi, időszakonként felnyúló kelései, mak és mirigykélek, fájó pokolvas, sebes és gyulladádos mell, megfagyott tagok köszvényes és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy tégléje 50 krajczár.

Egyetemes tisztító-só Bullrich A. W.-tól. K. tűnő házi-szer megzavart emésztés minden következményét, u. m. fejfájás, szédülés, gyomorgöres, gyomorférf, aranyér, dugulás, stb. ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Fogtapasz, cs. kir. áll. szab. Wirth W.-tól, rozsdásra legjobb szerül ismerve, 1 stu 1 frt 20 kr.

Fogpor Heider tanár utasítása szerint, egy doboz 40 krajczár.

Fagy-balzsam Pserhofer J.-től évek óta legbirtosb szernek van elismerve mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen 1 tégléje 40 kr.

Hus-kivonat dr. Liebig utasítása szerint készítve Liebig-társaságtól Fray-Bentóban, eredeti szelenczekben 1 font frt 5.30 1/2, font frt 2.75, 1/4 font frt 1.55, 1/8 font 85 kr.

Golyva-balzsam, megbízható szer szájkörös nyak ellen 1 üvegcse 40 kr.

A sok ezer fiatal ember között, kik a Winkelmayer-féle

bojtorjángyökér-essenzia;

Által néhány nap alatt erős szakállt nyertek, van egynehány, kik e szer segítségével akkora s: állás és hajzatot kaptak, miszerint ajánlat tette nekik, hogy magukat különböző vutogásokban bemeneti díj mellett mutogassák.

Csupán azon körülménynek, hogy e szer hatása minden polgárosult államban érvényesült, tulajdonítható a parókák s egyáltalán minden hamis haj használatának évről-évre történő gyérülése; miután azt, a mi eddig hamis volt, most valódi minőségben lehet megszerezni, erre vonatkozólag számos elismerő irattal bírok s azokat mindenkinek kívánom elmutatnom. Ki lettem mar tüntetve a tudomány és művészet arany érdmével is.

ÁRAK: Egy üvegcse bojtorjángyökér-essenzia 90 kr.; egy tégléje bojtorjángyökér-kenőcs 50 kr.; egy üvegcse bojtorjángyökér-olaj 40 kr. — Szállítással 10 kr. külön a csomagolásért.

Szállítókati az önmag beküldése vagy postai utánvét mellett (de 1 frtnél nem kevesebbet) pontosan eszközölt a létszoni rakítás: I. Winkelmayer, Bécsben VI., Gumpendorferstrasse 159.

Kapható még: Budapest: Török J. gyógyszer. király-utca 7. Temesvár: Jarmolac Ernő, gyógyszer. Kolozsvár: Székely Miklós gyógyszerész. Gyöngyös: Mészáros Nándor, gyógyszer. Pozsonyban: Karrer J. illusz., halászkapu 216. Zágráb: Mittelbach S. gyógyszerész.

Kérem mindannyiszor határozottan a Winkelmayer J. bojtorjángyökér-essenziaját kérni, s mind g arra ügyelni, hogy mindegyik üvegcsején nevének és lakozimem rajta legyen.

Kérem mindannyiszor határozottan a Winkelmayer J. bojtorjángyökér-essenziaját kérni, s mind g arra ügyelni, hogy mindegyik üvegcsején nevének és lakozimem rajta legyen.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egy évre ... 12 frt fél évre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egy évre ... 8 frt fél évre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egy évre ... 6 frt fél évre ... 3 *

4-dik szám. 1879. BUDAPEST, JANUÁR 26. XXVI. évfolyam.

ESPARTERO HERCZEG. (1792-1879.)

Az ősz bajnok és államférfi, kinek halála híret január 9-én hozta meg a táviró, a század második negyedében a legnépszerűbb nevek közé tartozott Európában; legalább azok közé, a kiket legtöbb emlegettek. A harminczas években nem lehetett újságot olvasni, melyben e név benne nem lett volna. Akkoriban a spanyol trónküzdelmek voltak a legnevezetesebb események földrészünkön s ezekben Espartero játszotta a legnagyobb szerepet. Az ötvenes években — nagyobb események háttérbe szorítván a spanyolországiakat — s ő is vönülvén és visszavonulván az események színteréről, kevésbbé emlegettetett, a hatvanas évek vége felé, bár már nagyon öreg volt, ismét előtérbe lépett. Ekkor, — épen tíz éve most, közöltük életrajzát; s régi és állandó olvasóinkkal szemben bátran hivatkozhatnánk csakis akkori közleményünkre; mert a már akkor 76 éves agg azóta nem is tett egyebet, csak hogy élt s készült meghalni.

De mivel olvasóink nem mindenikének eshetik keze ügyébe tíz év előtti közleményünket kikeresni s átpillantani, — most, mikor a halálhír újra emlegetetté tette ez egykor oly népszerű nevet, kötelességünknek ismerjük, futólag legalább ismételni e nagy élet legfőbb mozzanatait. Don Baldamero Espartero, luchanai gróf, 1792-ben született, Ganatula nevű faluban, hol atyja ácsmester volt, s ő annak kilenczedik gyermeke. Ha tudták volna, hogy herczeg lesz egykor, szivesebben fogadták volna, mint szegény emberek a kilenczedik gyermeküket szokták. Papi pályára szánták. De 1808-ban a francziák betörték Spanyolországba s a tizenhat éves fiu odahagyta a zárdást s a nemzetörség soraiba (az ugynevezett „nemzeti szent csapat“-ba) lépett. A katonai pályá megteremté neki; s tartósan háborus időre letvén kiltás, gyorsabb előmenetelt is igért. Ő tehát, szakítva a szent tudományokkal, a hadi tudományokra adta magát. 1811-ben már hadnagyként lépett a rendes seregbe; 1815-ben Délamerikába ment, a föllázadt

ESPARTERO HERCZEG.

futni kényszerült. De kegyence Espartero nemcsak nem követte őt száműzetésében, hanem — addig is kitüntetett alkotmányos érzelmei által teljes mértékben bírva a nemzet bizalmát — a kiskoru Izabella mellett a regenség magas tisztével bízott meg. Ellenségei azonban csak két évig (1841—3) hagyták őt e magas állásban nyugodtan. A közvéleményt sikerült annyira ellene zudítaniok, hogy Esparteronak Angliába kelle menekülnie. Ott nagy tisztelettel fogadták s mindenképp kitüntették a nagynevű száműzöttet, ki őt évet töltött az alkotmányos szabadság dícső szigetén.

1848-ban, a királynő által haza hivatta, ismét honába térhetett vissza s elfoglalta helyét a szenátusban; de jelentékenyebb szerep csak 1854-ben jutott neki, mikor a provizorista fölkelés ellen Izabella ismét hozzá, annyi fölkelés legyőzőjéhez fordult; s fellépése oly sikeres volt, hogy a fölkelő sereg is őt kiáltotta ki vezéréül. A lázadást tehát egy szavával elnyomta; a miniszterelnökséget elvállalta s két évig sikerrel és szerencsésen kormányzott; de akkor saját hadügyminisztere O'Donnel buktatta meg.

Megbukván, magányába vonult, honnan 1868-ban lépett ki újra, az akkori forradalmat üdvözölni, melyben maga nem vett részt; s a kormányba lépéssel megkínáltatva, azt is visszautasította. Mikor köztársasági mozgalmak mutatkoztak, őt akarták elnökké tenni, sőt királynak is emlegették; de öregebb volt már, hogy sem ily nagy dolgokba kezdhesen. Magányát azóta el sem hagyta, az udvart föl sem kereste. De fölkereste az őt, nem egyszer. Izabella királyné titokban nem egyszer kérte ki tanácsát s bukása után utóda is; Amadeo király személyesen is meglátogatta, s Alfonso hasonlókép. Olybá tekintették Spanyolországban, mint nálunk Deák Ferenczet (ezt nem mi mondjuk, hanem egy bécsi lap, a „N. Fr. Presse“); azzal a különbséggel, hogy kérték ugyan tanácsát, de nem igen fogadták meg; a pártszenvedély azonban vele szemben is úgy elhallgatott s letette fegyvereit, mint a mi Deákunkkal.

Élete végszakában tudnillik; mert előbb, a küzdelmek idején ő is legéleseb megtámadások céltáblája volt. Politikai pályáján legfőbb ellensége Narváez vala, a ki, mikor a szerencse neki kedvezett, Esparterot a száműzetésbe kergette, s Izabellát bukásba taszította.

De hogy a nép szava akkor is Esparteronak szolgáltatott igazságot, a következő párbeszéd tanúsítja, mely Spanyolországban szájról szájra járt s adomaszerű kifejezése volt a közhangulatnak.

— Mit csinál Narváez?
— Semmit.
— Mit csinál Espartero?
— Mindent.
— Mije van Narváeznek?
— Mindene.
— Mije van Esparteronak?
— Semmije.

Népszerűségét jelleme teljesen megfejtí s igazolja. Espartero spanyol tábornok volt s még sem bocsátott ki soha egy pronunciamentot sem; soha esküjét meg nem szegte, soha pártját vagy kormányát el nem árulta. Az ilyen ember ritkaság mindenütt; Spanyolországban legritkább. S ha nagy ember mindenütt kevés terem, — bizony, becületes ember a nagy polczokon még kevesebb!
— á — r —

Nem vágyom én.....

Nem vágyom én, hogy a jövőnd
Megkoszorúzza síromat;
Dicsőség, fény — tudom — veszendő,
S rövid boldogságot sem ad,
A dalt, mely szivemből kiröppen,
Mit bánom én, ha feledik, —
Daloltam, álmodtam, szerettem,
Nem megyek el megkönyezetlen,
Ha a halál megérkezik.

A fény, dicsőség büszke álmát,
Ha tetszik, ám kergesse más,
Kutassa a sír birodalmát,
Ott túl vár-é feltámadás?
En addig homlokomra fűzőm
Rózsáid, édes szerelem,
Nem búsulok letűnt időkön,
A sírnak titkán nem tűnődöm,
Betölti szívem a jelen.

A bölcsesség, bohó dalomra,
Jól tudom én, kaczagni fog;
Őt a tudásnak bántja szomja,
En boldogságot áhitok;
Óvé a száraz és a tenger,
A csillagok, a nap s az ég,
Csak egy kis zug marad nekem fel,
Hol egy szív vár rám szerelemmel,
De énnekem nem kell egyéb.

Mérd ki utját a csillagoknak,
Fejtsd meg a világ titkait,
Magad csodája légy korodnak,
Nem irigyellek bölcs, ne hídd.
Tudományod és dicsőségéd
Üresen hagyják szivedet,
S van óra, mikor te is érzed,
Hogy legjobban vert meg a végzet,
Ha szívünk senkit sem szeret.

Nap napra kél, s én szakadatlan
Kenyérért küzdök, fáradok;
De bolygni hív a csöndes alkony,
A lomzugás, a csillagok.
S ha hazatérek megpihenni,
Csókkal vár gondos feleség,
S dalom vígan csattogva zengi:
Legszébb dicsőségéd szeretetini,
Szeretni legfőbb bölcsesség!

Inczedy László.

Két bujdosó.

Vadregényes tájon árván, elhagyatva,
Bujdosik az erdő esőgő kis patakja;
Kérdem tőle halkan: merre léssen utja?
De maga se tudja.

Bujdosója vadgyalok én is e világnak,
Engem itt e tájon többé nem is látnak,
Messze, más vidékre megyek én el innen —
Ugy sincs senkim itten.

Erdő kis patakja, ha már ez a sorsunk,
Hogy e kerek földön örökké bujdosunk,
Tűrjük békességben s el ne hagyjuk egymást,
Könnyebb lesz így, — meglásd.

S aztán hajh, ki tudja, hátha egykoron még
Számunkra is rendel nyughelyet a jó ég?...
Te megpihensz talán a tenger mélyében:
Én a sír ölében!?

Keszthelyi.

A ki örökké bujdosott.

Igaz történet.

Közi: **Eötvös Károly.**

(Folytatás.)

A petropawlovszki katonai kormányzó, kinek különösen a bányafoglyokra kellett felügyelni, azokat a kisértektől átvenni s azok minden szokási kisérteleit meggátolni, hajlott korú, iszákos ember volt, durva, embertelen, valódi példá-

nya a kegyelemből kiesett s büntetésül az Urálba küldött orosz főtisztnek. Volt azonban két gyöngö oldala. Nagyon szerette a jó rhumot és nagyon félt gazdasszonyától, ki uralkodni látszott fölötte.

Egy francia asztalos a foglyok egyetértésével behizelegte magát a gazdaasszony kegyeibe. Mind ketten jól beszélték a német nyelvet s az asztalos társai segítségével is oly szép butorabokat készített és ajándékozott a gazdaasszonynak, melylyel nem vallott volna szégyent Szentpétervárott sem. A kormányzó szobái lassanként olyan butorneműekkel teltek meg, hogy azokra irigy szemmel néztek a bányák igazgatójának s az összes kincstári tisztégek családtagjai, férfiai, női egyaránt. Sőt egyik főbb kincstári tiszt egyszer durván megparancsolta, hogy a francziák neki is hasonló butorokat készítsenek. Természetesen ingyen, legföljebb néhány korbácsütésért s néhány üveg vutkiért.

Az asztalos elpanaszolta a dolgot a gazdaasszonynak s egyuttal annak féltékenységét a legnagyobb fokra gerjeszté föl.

— Inkább kész volnék önöket megszőktetni, vagy a bányákba visszaküldeni, mintsem azokat a butorokat mások számára is elkészítsék. Ezt semmiképpen meg nem engedem.

A francia természetesen inkább választá a megszőktetést, mint a bányát. S hozzá tette nagy, alázatos kécsókolással, hogy ha ő kegyessége kieszközli a biztos menekülést, hála fejében neki a francziák 400 rubelt ajándékoznak.

400 rubel! Nagy szeged ütött ez a gazdaasszony fejébe! Hiszen a kormányzónak egész évi készpénzbeli illetménye nem igen megy többre ennél. Ha ő ennek felét átadja a kormányzónak s 15—20 rubel ára rhumot vesz, a többit pedig selyem ruhára költi: akkor nemcsak butorai, hanem ruhái is különbek lesznek, mint másokéi.

A következő napon meglett az alku. A gazdaasszony 45 darab, minden aláírással s pécéttel ellátott utlevelet fog szerezni, olyant, a minőket szokás adni azoknak, kiket a csár kegyelme megszabadít. Aztán a kormányzót leitatja, megkötözteti s következő napon zajt üt, hogy mind ezt a francziák cselekedték, hogy az utleveleket elrabolhassák. A kormányzó ugyan küld utánuk kozákokat, de a menekülőeknek legyen gondjuk arra, hogy 24 óra alatt messze távozzanak, neki pedig lesz arra gondja, hogy a kozákok ne a helyes irányban üldözzék őket. A kormányzó aztán jelentést tesz Szentpétervárra. A tavaszra oda ér a jelentés s onnan kiadatik a parancsolat. Ha a foglyok szerencsésien megmenekülnek: az az ő dolguk. Ha pedig fölismerik, elfogják és agyonlövik őket: az is az ő dolguk.

A foglyok komoly tanácskozást tartottak az ajánlat fölött s elfogadták annak feltételeit. Egy hétre lovakat béreltek és pedig azon világos kötéssel, hogy Obimzle fognak menni s onnan egy napi késedelem után visszajönni. Béreltek pedig 32 lovat, hogy néhány darab vezetéken is legyen, miután különben is gyöngök voltak ép úgy, mint tulajdon lovak.

Az alku és az utlevelek rendben levén, 1821-ik évi november hó 4-én este hat óra tájban összegyülekeztek a menekülők lovaikkal s máhálakkal együtt egy társuknál, kinek háza a város végén feküdt. Ide jöttek azok is, kik nem akartak eltávozni a menekülőekkel. Ide jöttek elbucszni s egymás keblén keserű könyveket sírni. Jól tudták mind az ott maradók, mind az eltávozók, hogy egymást többé nem fogják látni soha. És mind az eltávozók, mind az ott maradtok jól sejtették, hogy a magas Urálban tél közepén bizonytalan, messze utra menni csaknem egyenlő a bizonyos halállal. És mégis a 45 francia neki indult a bizonyos halálnak azért a vékony haj-

számlál vékonyabb reményért, hogy egykor még talán látni fogja Franciaországot.

Volt köztük egy Monteau nevű főhadnagy. Ezt választották a csapat főnökévé, feltétlen engedelmséget fogadván minden rendelkezései iránt. Pénzüik közös volt, de egyenlően osztották föl valamennyi között. De csak a nagyobb biztonság okáért, mert különben mindegyiknek tiltva volt csak egyetlen kopekhez is nyulni. Téli ruhával és pokróczokkal annyira ellátták magukat, a mennyire magok és lovaik ereje engedte. Élelmi szert tiz napra valót vittek magukkal. Lőfegyverük nem volt több hét darabnál, de lőporuk elegendő. Fejszét és iparos műszereket szintén kellő mennyiségben vittek magukkal.

A tél nem mutatkozott sem rendkívül hidegnek, sem rendkívül havasnak és viharosnak. Az út járható volt még Obimz felé is az Urál főgerinczének hegyszakadékán keresztül. A lőtulajdonosok szentül azt hitték, hogy a francziák az obimzi arany és vasbányákhoz akarnak átlátogatni.

Ők azonban nem nyugotra, hanem egyenesen dél felé indultak. Midőn már az egész város népe elnyugodott, esti tiz óra tájban fényes holdvilágnál, piros északi fénynek elindultak azon az uton, mely Werchoturjéba vezetett. Azt hitték, hogy tiz nap alatt ide érnek.

Csalódtak. Részint a lovak erőtlensége, részint a közbejött viharok miatt lassu volt haladásuk. Egyszer négy napot kellett tölteniök egy völgy fenekén egy szikla védelme alatt a hóvihar miatt. Körülhalmozta őket a fuvatag, egész napon és éjszakánként körülülvöltöttek a farkasok. A lovaknak nem volt takarmányuk s alig tudták őket falgalyakkal az eldűléstől megmenteni.

Egy pár közbeeső kis szamojéd telepen is napokat kellett tölteniök, úgy, hogy épen egy hónapig voltak utban, mire Werchoturjéba beérhettek. Két lovakat el kellett hagyniok farkasok zsákmányaul és ámbár a megszabadult bányafoglyokat szíves részvétellel szokták az utbaesők fogadni, mindamellett 200 rubelük elfogyott Werchoturjéig. Hogy pedig még mikor érnek déli tengerre vagy civilizált országok, azt megmondani senki sem tudta és ők maguk sem sejtették. Alig érték a városba, óriási hóvihar tört ki, mely eltartott karácsonyig. A menekülők örültek neki, mert föltették, hogy ha őket elvégre helyes irányban nyomozná is: a vihar miatt lehetlenné válik üldöztetésük.

Werchoturjében legelső gondjuk volt a katonai kormányzó 100 rubellel megvesztegetni s utleveleiket láttamoztatni. Bizonyos félreértés miatt majdnem fölfedeztetett szökevény voltak. Utleveleikben ugyanis rendeltetési helyül a közép Don vidéke volt megnevezve. A menekülők nem tudták, hogy ez mire való, mit jelent. Nem tudták, hogy a bányafoglyoknak, ha kegyelmet és szabadságot kapnak is, ritkán szabad hazájukba visszatérni, hanem nekik a mérhetlen birodalomnak valamely puszta részén kell meglepedniök. Mikor tehát a kormányzó azt kérdezte: hol akarnak meglepedni, sem Monteau, sem vele együtt jelenlevő társai a kérdésre nem tudtak megfelelni.

A kormányzó rettentő dühbe jött a bémész hallgatagságon.

— Barmok, kiáltá, azt sem tudjátok, hova mentek? Kalmukok közé vagy Nizonei-Tsirszkájába, vagy tovább, vagy közelebb?

Monteának halálos ijedében egy jó ötlete támadt. Hamarjában két kezét összetette mellén s tédre esve ezt mondá:

— Oda megyünk, a hová nagyságod parancsolja.

— Mennyi pénzetek van? kiáltá újra a kormányzó.

Monteau folytató térdelve, mi közben társai is letérdeltek:

— Mi jó mesteremberek vagyunk, sokat kerestünk, még van 130 rubelünk és 48 apró lovunk, ezzel elmegyünk a Don közepéig.

A kormányzó elkaczagta magát.
A pénzetek elartat 50 verstnyire, a lovakot 150 verstnyire, aztután pénz nélkül és ló nélkül mehettek még 2000 verstnyire.

Folyvást kaczagott a brutális emberek kárörömevel, hanem azért az elfogadott 100 rubelből nem adott vissza egyet sem.

A nagy hó és viharos időjárás s a farkasok nagy száma miatt innen elindulni nem volt tanácsos. Megvárták tehát aprilist. A kormányzót néhány szép butoradarabbal, saját készítményükkel megajándékozván, az megengedte nekik az ottmaradást, sőt a hozzáértőknek a rézműhelyekben és a turai aranyhútkban dolgot is adott. Szerencsésebbek voltak azonban az által, hogy épen a mult évben építettek ott két templomot s ezek faművei körül az asztalosok hálás munkát találtak. Nemcsak elköltött pénzüket szerették vissza, hanem lovaikat is eladván, azokból is begyűlt mintegy 900 rubel. Belátták ugyanis, hogy néhány máhálóval és gyalog szerrel könnyebben utazhatnak.

Innen csak 43-an indultak el, miután egy társuk meghalt, egy másik társuk pedig lábát törte, úgy hogy sem járni, sem lóra ülni nem tudott. E társukat csak nagy fájdalommal hagyhatták el, ki azonban maga kérte őket, hogy csak távozzanak. Száz rubelt hagytak nála osztályrészü.

Irbit felé mentek s ide nyolcz nap alatt érhetek el. Ez a város egy folyó partján fekszik, mely Niczanok nevezetik. Épen május 4-ikén este felé értek a városhoz közel a folyónak egyik hajlásához. Itt a szakadékos part védelme alatt nagy sereg ember tanyázott, oroszok, tatárok, kirgizek, törökök s mindenféle népfajta, apró sátorok alatt, máhás lovakkal, mintha csak vásárosok lettek volna.

Csakugyan vásárosok voltak. Jöttek Ázsiából s mentek vásározni ide-oda, egy részük még Niznyi-Nowgorodba is. A francziák szintén meglepedtek köztük, hogy egy és más gyakorlati dolgot az utazáshoz megtanulhassanak, ha másképp nem: pénzért. Sokan közülük az orosz nyelvet értették már annyira, hogy a sokféle néppel e nyelven érintkezhetek.

A tatárok és kirgizek azonban, ha csak venni vagy cserélni nem akartak tőlük, nem igen ereszkedtek velük szóváltásba. Annál beszédesebbek voltak az oroszok, kik a mikor megtudták, hogy a menekülők szabadságot kapott bányafoglyok, figyelmeztették őket, hogy ha lehet, Irbitet elkerüljék, mert az ottani kormányzó az ilyen utasok minden pénzét ki szokta zsarolni s elöle nincs menekülés. S jó szóért, vutkiért s egypár rubelért egyuttal meg is magyarították, hogy a folyón hol keljenek át s két napi kerülővel bizonyos apró tavak között a várost dél felül miként kerüljék ki, miként térjenek a kamislowi utra.

A menekülők szót fogadtak. Fejenként egy rubelért s hat lovat 12 rubelért átszállították a folyón, a karavánosoktól ellátták magukat egy heti élelemmel, szerencsésen kikerültek a várost, a város fölött jó messzire ismét átszállították magukat a folyón s ekként a kerülőt is bele számítva, nyolcz nap alatt beértek Kamislowba. Itt két napig késtek, mind a két pópát 5—5 rubellel megajándékozták s magukat kipihenve Dalmatow felé indultak. Annyit most már jól tudták, hogy orosz városokban födolog a katonai főnöknek s a pópának megajándékozása, ha ezt képesek megtenni: akkor meglehetősen biztonságban maradhatnak.

Dalmatow jókora orosz város. A menekülőeknek feltűnt benne egy rendkívül nagy és tiszta orosz izlésben, rendkívüli gazdasággal épített zárda, sok apróbb és nagyobb s dusan aranyozott toronnyal. Egyik társuk kora reggel bemenvén a zárda udvarába, ott figyelmesen nézegette az ajtókat és ablakokat. Az első emeletnek udvarra néző folyosóján épen egy szőshajú, fiatal, vörös képű barát mosdott s midőn a mosdó edényből a nyitott ablakon át a vizet a udvarra öntötte: a víz épen a francia nyaka közé hullott, ki aztán egészen öntudatlanul francia nyelven elkáromkodta magát.

A barát a francia szavakat meghallván, hirtelen kitekintett az ablakon s meglátva az idegent, orosz nyelven kérde tőle:

— Hol tanultál francziául?

A francia elszápadt, megjédt s oroszul dadogva mondá, hogy ő nem tud francziául. De hiába volt szabadkozása, a barát lejtött az udvarra, karon fogta s bevezette őt egy folyosóba, a hol adott neki sült hust, keneret és vutkit s egyuttal vallatta eredete s ittjárta felől. A francia elvégre a nagy biztatásra, hogy nem lesz semmi bántódása, megvallotta, hogy ő társaival együtt bányafogoly volt, de szabadságot nyerve, most mennek rendeltetésük helyére Nizsnei-Tvirskájába, a közép Don vidékére.

— Szerencsésen! Aztán hányan vagytok? — kérde a barát.

— Negyvenhárman, mondá a menekülő francziául, mert a többi barátnak nagy bámulata. Most már mindaketten francia nyelven beszéltek.

— S mennyi pénzetek van?

— Bizony nem sok, minden főre 20 rubel, de jó iparosok vagyunk s utközben is tudunk keresni.

— Jaj nyomorultak, nem sokat ér a ti tudománytok. Ha Moszkau felé mentek s megtudják, hogy francziák és bányafoglyok vagytok, száz leveletek legyen, még sem ereszhetnek titeket tovább, hanem visszavisznek Ázsiába. Ha pedig a kirgizek felé mentek: ott nem veszitek hasznát a mesterségnek s pénzeteket is elrabolják, életek se biztos. Mégis jobb lesz, ha erre veszitek az utat.

Erre a barát a falvak és városok neveit egy papírra írva, megmagyarázta nekik, hogy merre menjen k Szaratowig, a hol elérik a Volgát. Ajánlotta nekik, hogy az idén legföljebb Orszkig vagy Orenburgig menjenek. Késő ősz lesz, mire oda érnek s ott az Urál körül a fagy és vihar és a farkasok bizonyosan elemésztik őket. Ajánlotta azt is, hogy jó ruhájukat adják el s cseréljék ki a legrosszabb koldus öltözettel. Így még legbiztosabban haladhatnak s a mi kis pénzüik van, azt is megmenthetik. Lőfegyvert ne vigyenek magukkal, mert a miatt bajba keveredhetnek a kozákokkal és kirgizekkel. Késnél és botnál egyéb fegyverük ne legyen. Ő majd ad Orenburgba is, Szaratowba is a Szent Nikolai zárdához ajánló levelet s majd ekként egy kis munkát és alamsznát is kaphatnak.

Ennyi hihetetlen jó indulatra a francia bátorságra gerjedt megkérdezni, hogy a barát hol tanulta meg a francia nyelvet.

— Én fiam Varsóban voltam s ott alkalmam volt megtanulni, bár most is ott lehetnék, bár én is veletek mehetnék, de nekem nem lehet. Többet a barát nem beszélt. A felajánlott két levelet elkészítette, a francziának oda adta s aztán kezét csókra nyujtotta. A francia mind neki, mind a többi barátnak kezét csókolt s azzal társaihoz ment.

A menekülők nagy csodálkozással hallgatták meg őt. Mély fájdalom fogta el őket, mikor megtudták, hogy Franciaország elbukott s a nagy császár a tenger közepén fogolyként őriz-

tetik. Mindezt elbeszélte a barát, a ki azonban azt még maga sem tudta, hogy a nagy császár meghalt már szent Ilona szigetén. Most értették a francziák, hogy az orosz miért meri őket foglyokul tartani s most már fölfogták azt is, miért nem szabad nekik a birodalom közepe felé menekülni. Hisz az orosz azt meg nem engedné, hogy közülük valaki Európába visszaterjen s az ő szenvedéseiket ott elbeszélje.

Junius végeig Dalmatowban maradtak a menekülők. Némi keresetük is volt, de egyuttal várták a nagy karavánokat, hogy tömeges együttthaladásuk fel ne tűnjék. A jóléki barátal ez idő alatt többen és többször találkoztak s a tatár és kirgiz nyelvet is tanulták.

(Folyt. követték.)

A legnagyobb boltíves híd.

Korunk fejlődött mérnöki s építészeti tudományára évről évre mutathat egyes alkotásokra, melyek különösen a régibb művek mellett valószínűleg csodául tekinthetők. Ezek közé tartozik a Douro felett Portonál Portugáliában épített Maria-Pia híd is, melyet alig egy éve nyitottak meg s melyet jelen számunkban mutatunk be olvasóinknak.

E híd 61.28 méter magasságra emelkedik a viz tükre felett két hatalmas hegyláncot kapcsolva össze. Fő nevezetessége, hogy a meglehetősen nagy folyó fölött egyetlen hatalmas, mondhatjuk, óriási boltív emelkedik, mintegy 160 méter szélességben. Nagy boltívek alkotása, bármily nehézségekkel legyen is az összekötve, sok esetben elengedhetetlen, mert a folyó mélysége, iszapossága s más körülmények miatt oszlopot építeni sokszor lehetetlen. Itt is a Douro rendes körülmények között 15—20 méter mély s a folyó homokos talaján szilárd alapot hasztalan keresnek. De a boltívnek itt nagyobbak kellett lenni, mint bármily más folyónál. A Britania-híd 140 méter, a Mississippin átvívó Sz. Lajos híd 158 1/2 méter szélességű s így a Maria-Pia jelenleg a világon a legnagyobb boltívet mutatja föl.

Az ív szerkezete valóban meglepő. Két sarló ídomu ív emelkedik 15 méter távolságban egymástól s közeledik lassanként egymás felé a híd alatt. Mindegyik ív ismét két külön tagból áll, belsőből s külsőből. Közös alapon kezdődnek s fokozatosan távolodnak el egymástól, úgy hogy a nyílás közepén távolságuk már 10 méter. A két ívet vízszintes s az András-keresztzhez hason-

lóan szerkesztett láncszemek kötik össze. A különböző ívek teljes egésze vanak összeolvasztva. Az oszlopok csónka gula alakúak. A Porto felé eső parton két, a másik oldalon három oszlop van s az első mindkét oldalon közvetlenül a nagy ív talapatához csatlakozik, míg a többiek, a talapat viszonyaihoz képest, már rövidebbek. Magán a nagy íven is vannak apróbb oszlopok a hidlap megtámasztására. Ugy az ív, mint az oszlopok közvetlenül a part szikláján épített talapaton nyugsznak. Az egész szerkezet bámulatos, habár szemre szépen, legálább a lánczidunkhoz hasonlítva, alig mond-

ivre 750 esik. A kőműves munka 4000 kubik méter terjedelmű. Az építést 1876 január havában kezdték meg s 17 havi munka után 1877. okt. 31-én fejezték be. Az építést Eiffel párisi czég vezette, ugyanaz, mely Budapesten az osztrák államvaspálya pompás indóházát építette.

A híd erejére nézve elegendő bizonyítékul szolgál, hogy felépítése után öt héten át folyvást tetek rajta kísérleteket s ezek eredménye azt mutatta, hogy egy 31 kilométernyi sebességű s 355 tonna súlyú vasutvonat az ívnel csak 15 milliméter hajlítást okozott.

Belem-tornya.

Nagy részvétet keltett egész Európában a mi lapjainkban is közölt ama hír, hogy decz. 18-án reggel Belem tornya, Portugalia legrégebb s legszebb műemléke, összeomlott. Pár hóval ezelőtt e híres torony homlokzatának másolata még a párisi kiállításon is figyelmet költött s valóságos „kőcsipkének“ neveztek el.

A szerencsétlenség a híres torony helyreállításának munkálataival függött össze. Tulajdonképen csak ez új építkezés roskadt le, (mint általában az új épületek nem oly szilárdak többé, mint a régi épület egy részét is. Alig terjedt el a szerencsétlenség híre, midőn a helyszínen az alig 7 kilométer távolságra eső Lissabonból ezer és ezer ember jelent meg. Maga a király s öcsce Don Fernando, a miniszterek, a polgári és katonai hatóságok, mind megjelentek a helyszínen, mivel az összeomlás, fájdalom, az ott működő munkások közül emberáldozatot is követelt. Az eltemetettek közül csak egyet lehetett megmenteni, kinek szívós természete két napig diadalmasan küzdött a halállal, nyolcz más társa már holtan találtott fel.

Belem 6000 lakosságú város a Tájó jobb partján, Lissabontól nyugotra. A város Szerencsés Emanuel király alapította. Maga Belem tornya a jeromos szerzetesek régi zárdájának egy részét képezte s illetőleg II. Jao király uralkodása alatt emeltetett fel. Massív kőzakkából áll több emeletben építve 35 méter magasságra; stílya késő góth, telve apró, szeszélyesen alkotott tornyokkal s csinos ablakokkal, melyek igen jó hatást gyakorolnak a szemlélőre. Balkonja különösen csinos és érdekes. A második emelet felett levő ékítményeken még a málta lovagok keresztje látható.

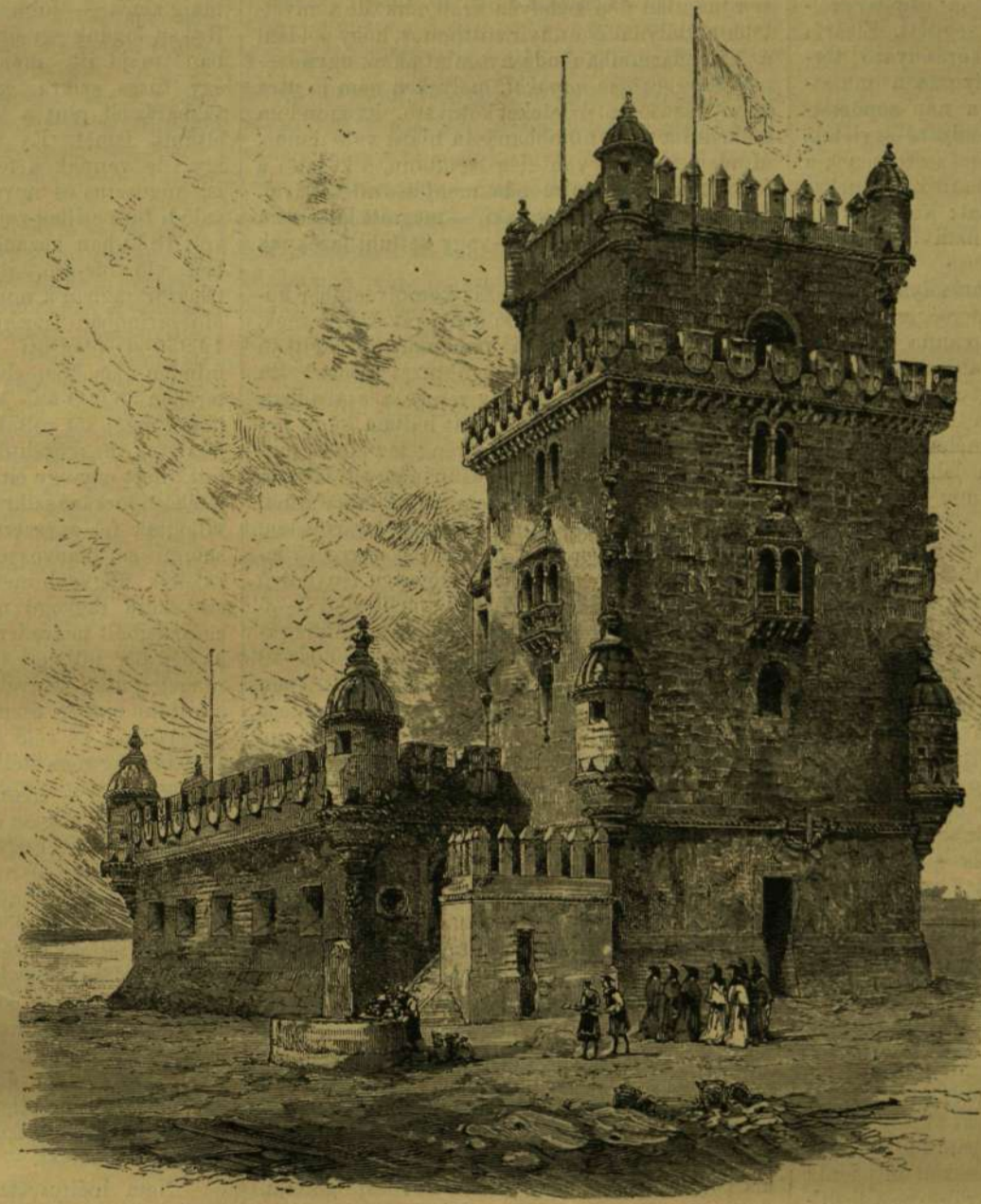
A toronynak több nevezetessége van, többek közt egyik termében oly híres vízhang volt, mint a granadai Alhambra „Sala de Secretoa“-á-

ban. Mint minden hasonló középkori épület ezen torony is védelmül szolgált még 1821-ben is hasznos szolgálatokat tett a franczia hajóhad ellenében.

A jeromos-szerzetesek zárdáját, mely a torony előtt fekszik s részben képünkön is látható, a rege szerint Vasco de Gama alapította volna. Midőn ugyanis e híres férfi elutazott, hogy az Indiába vezető utat megtalálja, don Henrik, I. Iao király fia, a szüz anyának e helyen Vasco utjának sikereért egy kis kápolnát építtetett oly ígérettel, hogy szerencsés visszatérése esetében nagy zárdát fog e helyen állítani. Csak ugyan meg is kezdték az építést nemsokára. Ugy, hogy a zárdá jelenleg áll, építése a legkülönbözőbb időkre mutat, a góth, mór s renaissance kor építési módjainak nyomait egyest fordulnak elő benne. Különösen szép a kapuja s homlokzata számos ékítményével s szobraival. A templomban a királyi család legtöbb tagjának s a királyok legnagyobb részének sírjai láthatók.

A koresolyázásról.

A kik buvárkodva szeretik kutatni mindenben a kezdet kezdetét, — a koresolya dedápjául az őskandinávok hősaruját tekintik, mely egy-

BELEM TORNYA, LISSABON MELLETT, ÖSSZEOMLÁSA ELŐTT.

A VILÁG LEGNAGYOBB BOLTÍVES HIDJA: MARIA PIA HID PORTUGÁLIÁBAN PORTÓ MELLETT.

KÉPEK CHINÁBÓL: GYÓGYSZERÉSZEK UTCÁJA KANTONBAN.

lató. Nem is említve azt, hogy a nagy ív rontja az őszhangot, tagadhatatlan, hogy a hatalmas s lefelé hegyesedő sarló ívek első tekintetre nem látszanak biztonságot mutatni, mely körülmény a hatást esorbitja.

Az építésnél nagy nehézséget okozott, hogy a folyamban lehetetlen volt állványokat alkalmazni. Ennélfogva csak a partokról lehetett dolgozni. Az oszlopok szilárd pontjairól egymás után rakták fel nagy faszervezetek s erős kötelek segítségével az ívek egyes darabjait. Az egész híd öntött vasból áll. 1450 tonna súlyú vasat használtak fel az építésre, melyből magára az

előkelőbb társaság gyűlt egybe. Csakhogy a meleg szobához szokott urhölgyek igen kényelmetlenül érezték magokat a csipős szélben. A találékony elme ezen is segített. Elzárta a szél utját, bekerítette a koresolyázó térséget, s hogy a hó se akadályozza a mulatságot, a zárt helyiséget minden nap söpörtették. Így születtek meg a koresolyázó-egyletek, s hogy mennél több gyönyörűséget szerezzenek a tagoknak, a helyiségeket földszitlik, zenekarok húzzák a legjobb darabokat; szóval a tél ridegséget mindenképen száműzni igyekeznek körülbelül.

A legelső s leghíresebb koresolyázó egylet Montreal-ban alakult, hol mesterséges tó vize nyújtotta a jeget s minden nap sima jégtükröt várta a vendégeket. A francia láb azonban nem elégedett meg a téli koresolyázással s a tudósok sikerült nélyi is jégsima tükörpadozatot állítani elő. Csakhogy itt az elmélet kinevette a gyakorlatot, rendkívül nehezen lehetett a mesterséges jégpadozaton haladni, úgy hogy a koresolyázóról szakadt az izzadság.

Ekkor előállott egy Petirbled nevű francia tudós s világgá kürtölte, hogy ő tudna olyan koresolyát előállítani, melylyel a terem padlózatát is épen úgy koresolyázhatni mint a jég síma tükörén. Szemébe nevettek, de ő szabadalmat váltott s nem sokára dívatba jött a — kerek koresolya. Az acél talp helyét elefantcsont karikák szorították ki. Csakhogy e koresolyával nem lehetett kanyarodni, s talán így is maradt volna, ha egy Tyers nevű angol ki nem találja a módját, miként lehetne a kerek koresolyával tetszés szerinti kanyarulatokban sikkamlani. Azonban a kerek koresolyát nem igen használták s a szegény Tyerst nem gazdított elmes találmánya, míg nem végre egy világhírű zeneszerző dívatba hozta a találmányt. Meyerbeer megírta „Prófeta“ című dalművét, s ebben fordul elő a koresolya-jelenet. A koresolyázó zenét, a telet meg lehetett teremteni, az öltözék is beszerezhető volt, de maga a koresolyázás már nehezebben ment. Láta-e Lagrange a Tyers koresolyáját vagy sem, nem tudjuk, az azonban bizonyos, hogy annál ügyesebb szerkezetű kerek koresolyát állított össze s 1849 ápril 16-án zsúfolt ház bámulta a nagyszerű jelenetet. Mindenki arról beszélt, mindenki koresolyázott, s a szenvedély évről-évre a leghidegebb télben kapott legnagyobb lángot.

1857-ben a tudós Westervell hosszas tanulmányt írt a koresolyázásról. Majd a koresolya vaskerekeit kausuk-hengerekkel váltották föl. E kausuk-koresolyát Plimpton amerikai gépész találta föl s százezeket nyert szabadalmával. A koresolyázó térség aszfalt burkolat, vagy csiszolt padlózat. Épen oly gyorsan lehet rajta sikkamlani, mint télen a jégtükrön. Londonban a kristálypalotában naponként télen és nyáron egyaránt koresolyáznak. Még Chicagóban is, hol pedig, ha a tél beköszönt, igen keményen viseli magát, — a kerek koresolyázás majdnem kiszorította a rendes koresolyázást, nemcsak azért, mert amaz több ügyességet, hajlékonyságot feltételez, de főként azért, mert az év minden szakában kellemes és erősítő szórakozást nyújt; s az egyleteknek nem kell aggódniok a miatt, hogy most a lágy idő miatt fölolvadt a jégtábla, majd hó fedi, vagy pedig a zordon időjárás akadályozza a mulatságot. No majd mi is eljutunk ide, addig csak koresolyázzunk úgy a mint lehet. Tán ez koresolya (közben-közben a borkoresolya is) a tél mulatsága.

K. T. K.

Bolygó tüzek, hulló csillagok.

„A boldog így szól az ő szívében:
Nimesen Isten!”
(Zsolttárok könyve).

Ki nem hallott volna bolygó tüzekről, kinek ne mesélt volna dajkája a lidérczekről, melyek mocsárba csalogatják az embert, meg a pénz-áskálók tűzföllobbanásairól, melyet azonban csak a hetedik gyermek láthat meg Sz.-György éjszakaiján? Ez a hit sokkal elterjedtebb, mint hinné az ember; Romániában például nincs oly falu, a melyben ne élne egy-két pénz-föllobbanást látott ember, és ennek folytán nincs egy nagyobb fajta hun halom, egy kirugó csucs vagy keresztút közelében levő domb és fok, melyet össze-vissza ne áskáltak, turkáltak volna a pénzkeresők. Itt, hol a régi török-tatár világban örökös rettegés-

ben élt a nép s a földbe ásta aranyait, ha futni kellett, hol másrészt a babona nem csak a teljesebb tudatlan nép kedélyén uralkodik, de a miveltebb osztálynál is annyira otthonos, hogy például a kalendáriumban oda nyomtatják az ugynevezett *szerecséltelen napokat*, melyeken nem jó utra kelni, házasodni, izletket kötni stb., itt mondom kétkedni a pénz föllobbanásán hiába volna lenne. Minden faluban van elég szentanu, a ki látta a föllobbanást, és mire oda ment ásóval-kapával, már épen felásta volt valaki, — még ott látszott a földben tisztán az üstnek vagy kétfülvű fazéknak a helye.

És mégis száz meg száz komoly ember közül, ki nem nézi a kutgém árnyékát kísérletnek, sem másokat ijesztgetni nem akar, mily ritkán akad egy, ki életében bolygó tüzet látott? Én legalább, noha életem nagy részét a szabadban élem, s számtalan éjjeleken áll hálтам künn hegyeken, erdőkön, mezőkön s rengeteg lápos mocsáros réteken: életemben csupán egyet láttam. Tizenkét éves gyermek koromban bajtársaimmal játszottam a *gyepes alján* kellemes nyári estén, épen naplementekor, a midőn egyszerre 15 lépésnyire tőlünk gyermekfej nagyságu fénygolyó lobbant fel a földön s lassan emelkedett 5—6 ölnyi magasra, ezen magasságban aztán vizirányosan libegve-rezvegve elszórt vagy 30—40 lépésre és ott oly nyomtalanul elenyészett, épen mint egy szép nagy szappanbuborék. Az egész igéző szép tünemény nem tartott tovább egy vagy két percnél, színe, illetőleg lángja olyan volt, mint a légszesz-láng, nesztelenül állt elő, nesztelenül lobbant el egyszerre, szinte sajnáltuk, hogy nem égett tovább!

Gyermekből férfi és férfiból meglelt emberré lettem, meg ismét láthattam — nem egy bolygó tüzet, de legalább egy ilyet látott olyan szemtanut, kinek szíve helyén van minden körülmények közt, s a kinek észlelete helyessége s a látottak hí előadása felől kétkedni sem lehet.

„Az ötvenes évek felé Szalontáról mentem — mondá — gyalog Zerindre; a nap már rég lement, de a hold három-negyedben állván igen kellemes világot terjesztett a vidékre, tiszta derült ég, teljes szélségnél melletty gyönyörű idő volt, minő csak egy májusai estén lehet; kíséröm egy kis 10 éves fiúcska vala, s hol ezzel beszélgettem, hol meg elmerengtem gondolatomban a haza akkori nyomorúságán. A mint egy hidekán át-haladánk, a töltés árkában közvetlen mellett föllobban egy akkora láng mint egy nagy kenyér. Nem volt ez a láng oly fényes, mint az égő gertya, inkább némileg az égő borszesz-lánghoz hasonlított, nem is lobogott felfelé, mint az égő szalma vagy meggyújtott papírosomag szokott, hanem csak helyben rezgett és ingott úgy, mintha nem is érné a földet, illetőleg az árok fenekének sárját.

„A fiú szörnyen megijedt, de én ott helyben megálltam, és megmagyarjaztam neki, hogy ez ártatlan láng ugynevezett lidércz vagy bolygó fény s miután tovább egy jó percnél ott állunk s bámultuk e ritka szép tüneményt, esendesen elindultam. A fiúcska azonban félvén, mellettem hirtelen előre ugrott; e kis léghuzamra az egész égő láng golyó hosszúra nyulva utánunk nyujtózott fel az ultra s körülöttünk kezdett kavargódní. Most tehát megálltam. Erre a láng lábai körül elterült a földön oly széles karikává, mint egy nagy szekérkerék, melynek mi, a szó teljes értelmében, a középeben álltunk. — Láta, vagy inkább érezte, hogy nem éget, de leginkább épen az égetéstől félve, lassanként neki bátorítottam a remegő fiúcskát, hogy menjünk; kézen fogva elindultam újra. Ekkor a láng hátra maradt ugyan, de közvetlen lábai nyomában húzóva, kavargóva egész az első széleig elkísért elváthatatlanul, ott egyszerre aztán egy lobbanással végkép elenyészett. — Legalább is 2—3 perczig álldogáltunk ott, előbb mellette, a hol előállt — mert föllobbanásnak nem is nevezhetem, oly nesztelenül állá elő és tartott ismét 2—3 perczig, míg mintegy 300 lépésnyire kísérté nyomunkat, s így az egész rendkívül ritka tünemény tartott legalább 5—6 perczig. És most már — mondá az elbeszélő — értém a mesét, hogy a lidércz mocsárba csalogatja az embert; nem csalogatja biz az, hanem a félénk természetű s a természeti tüneményekkel iskolában meg nem ismerkedett embert halálra ijeszti s a remült ember addig fut a nyomában össze-vissza, míg egy mocsárba nem dől.”

Most fordítsuk szemünket e nagyon ritka,

pedig pusztán földi tüneménytől — melynek előállási oka mindamellát alaposan megfejtve maig sincs — föl a mérhetlen csillagos éghez. Ritkán fogunk egy óra hosszat is várakozni híjában, majd itt, majd amott fölvillan az égen egy tüzes szikra, gyors futamodással vékony tűzbarázdát ránt a boltozaton és pillanattal eltűnik ismét. Ez csak a rendes időben van így, de vannak a föld égi utjának oly pontjai is, augusztus és november közepe táján, midőn valódi futó csillag-rajok közepett halad át. Ilyen volt 1830-ban hazánkban a maig is emlékeztetőben élő tűz-eső, ilyen legközelebb 1872-ben Olaszországban a nov. 27 és 28-ka közötti éj. — Mazzarinóban Tacchini csillagász 2¹/₂ óra alatt 12,950-et olvasott meg, Gasparis Nápolyban minden másodperczben egyre-másra kettőt, Matereben 38,500-at, Mondoviban 30,880-at számoltak meg; sőt voltak pillanatok, midőn számukhoz csak megközelítőleg hozzá vetni sem lehetett, mert egy-egy elpuknáló gránát vagy a tűzijáték sziporkázó szikrái módjára ezerek csillogtak-villogtak fel egyszerre. És hogy a tüzjátékból semmi se hiányozzék, közben-közben mint a rakéták, nagyobb meteorok zöldes, sárgás, vere-ses színű ragyogó utakat írtak le gyakran az egész égbolt negyedén át, tejfehér köddel jelölve az egy pár pillanat alatt megtett 20—30 foknyi rengeteg utat, kihíva mintegy és módot nyujtva a kutató emberi észnek, hogy mérje meg ama magasságot, és véle azon gyorsaságot, melyeket a szem meg nem ítélt.

Volt idő — hosszú századokon át tartó rengeteg idő, — míg az ember a felhők villámaival és mennyköveivel egyneműeknek, az itt-ott rombolva lehalló kő- és vasdarabokat meg tűzhányó hegyeink által kihajított anyagoknak, minden esetre földünkön előállt s ennek kiegészítő részét tevő testeknek tekinté; de hulltak alá kő- és vasdarabok melyhez hasonlót földünk fölmutatni nem képes, például könynyt tartalmazó lágy vas tönkök, már pedig kész vas nem lehet e földön, mert a mi légünk és vízünk fő alkotrésze az éleny rövid időn átjárja, rozsdává változtatja azt; a vegytan mellett a csillagászat meg még hatalmasabb érvekkel állt elő s dönté meg a földi test eredetét.

Nem hiányoztak ragyogó, kitűnő óriás futó csillagok, melyeknek magasságát, futása gyorsaságát és jól megközelítőleg valódi nagyságát is meg lehetett mérni. Hogy távolabb ne menjek vissza példákért: 1868-ban szeptember 5-én esti 8 órakor (párisi idő szerint) tűnt fel egy látszólag Jupiternél nagyobb, fényesebb *bolid* Belgrad felett, ez néhány másodpercz alatt végig futotta Szerbiát, déli Magyarországot, Itáliát északi részét, a déli német államokat s egész Franciaországot; szerencsére Francia- és Olaszországban szakértő csillagászok által észleltetett. Ez észleletek szerint legközelebb volt földünkhez Belgrad felett, itt függőleges magassága 111 — mond száztizenegy kilométer tett. 1¹/₄ másodpercz alatt 112 kilométert haladt, a következő 4 másodpercz alatt 339-et s Laibach fölébe ért, 10 következő másodpercz alatt Sauliu fölébe ért — 862 kilométer, itt már 242 kilométernyi magasságban járt; más 3 másodpercz alatt Mettray felett állott (Indre et Loire departement) 292 kilom., itt már 307 kilométernyi magasan, s még végig látták egész Franciaország felett, csakhogy a pontos mérések csupán idáig terjedtek ki.

E futó csillag tehát 17 másodpercz alatt 1493 kilométernyi utat végzett és földünkhez arányult sebessége másodperczenként 88 kilométer tett, — míg abszolút és helyesebben nap-hoz mért sebessége 79 kilométernyi volt. E borszasztó sebességről némi fogalmat nyerhetünk, ha elgondoljuk, hogy egy 24 fontos ágyugolyó csak 540 métert halad sebessége kezdetén, tehát 163-szorta lassabban mozog, mint e futó csillag, sőt maga földünk is csak 29 kilométert megy napkörüli útján, vagyis mi csak 49-szerte rohanunk sebesebben mint az ágyugolyó s háromszor lassabban ama ragyogó bolidnál.

Volt egy másik, mely Irland, Francia-, és Olaszország s a Földközi-tenger felett végig világíta, még északi Afrikában is észleltetett, de számtalan egyes mérések kétségen kívülvették mind a roppant magasságot, melyben többnyire mozognak, mind különösen az iszonyu sebességet, melyet csak a villám és a világság-sugarak mozgási sebessége mul felül.

Ily iszonyu sebességgel csak valóságos égi

testek, bolygók és üstökösök mozoghatnak. További mérések még azt is kétségessé tették, vajjon e valóságos *kis planeták* a naprendszerhez tartoznak-e vagy, mint az üstökösök, végtelen hosszúra nyult ellipszisben járnak, melynek egyik tűzpontja napunk, másika talán egy oly távoli másik nap, melytől a másodperczenkint 40,000 mérföldnyi sebességu világság sugaraival is századok kellene, míg parányi földünkig ér.

A nehézkedési törvényeknek a végtelenben mindenütt tapasztalt érvényessége, néhány év óta meg a spectrum általi észleletek azon meggyőződéésre juttattak, hogy a mindenség, a minden fogalmat felülmúló távolságokban forgó millió — meg millió égitestek mind olyan forma elemekből alkotott anyagokból állanak, mint a mi kis parányi kis földünk, legfeljebb elemeik száma s tömörülési állapotaik különböznek egymástól. És ime a hulló csillagok — hisz most már igazán nevezhetjük őket csillagoknak — elhozták hozzánk ama messze világok kézzel fogható anyagát, melyet a vegyész lombikjába tehet, bebizonyítani, hogy a spektrumnak igaza volt.

Mert nem mindenike surranhat el ez apró csillagoknak hozzájuk képest óriás nagyságu földgolyónk mellett, némelyik oly meredek szög alatt találkozik velünk, hogy egyfelől hajtatva világuiri iszonyu sebessége által, másfelől vonzatva a földtől: le kell hullania.

Mily nyugodtan alusszuk végig az éjszakát, mily gondtalanul mozgunk mint a hangya napi kenyérünk után, ki félne a hulló csillagtól? Pedig földünk örökös bombázata s tárgya, évenként nem kevesebb mint 146 milliárd futó csillag szeldeli légkörünket, és ha csak egy millió közül egy téved is le hozzánk, már is másfél százezer a földünk testét évente találó golyók száma. És aztán minő golyók ezek? mik ezeknek képest Kruppnak és Úchatiusnak emberölő szörnyetegei?

(Vége követc.)

A BÉGUM ÖTSZÁZ MILLIÓJA.

VERNE GYULA REGÉNYE.

HARMADIK FEJEZET.

A két tanuló-társ.

Sarassin Oktáv nem volt épen sem-sem gyerek. Olyan közepeszerű fiu volt minden tekintetben, a milyen legtöbb van a világon, sem ostoba, sem lángész; sem rút, sem szép; sem szőke, sem barna, sem magas, sem alacsony. Az iskolában rendszeren a másodrendű jutalmakat nyerte; a felsőbb tanfolyamra képesítő vizsgán csak „elég-séges“ osztályzattal csuszott át. Az egyetemre lépésekor először visszavetett, s csak második próbára vétetett föl az „ecole centrale“-ba. Átalában határozatlan jelleme volt, a kit a véletlen szele ingatott ide-oda, mint a parafa-dugót, mely a hullám tetején uszik s az ár az egyenlítő vagy a sark felé sodorja, szélszely szerint. Az ily emberek sorsa felett csak a véletlen határoz.

Szerencsére Oktáv egy erélyes természet jótékony uralma alá került az egyetemen, kinek kissé zsarnoki, de üdvös befolyása ellentállhatatlannul érezte vele magát. A Nagy-Károlylyceumban, hova Oktávot atyja, tanulmányai befejezése végett, küldötte, egy fiatal elzászi, Bruckmann Marcell, a ki csak egy pár évvel volt idősb nála, de csaknem férfi már jelleme és fejlettsége által, szoros barátságba lépett az ifju Sarassin-nel s öt mintegy pártfogásába vette.

Bruckmann Marcell már tizenkét éves korában árván maradt, s csak annyi vagyonnal, hogy tanítatása költségét fedezhesse, korán önállóságához szokott. Ha Oktáv magával nem vitte volna őt a szünnapokra, szülei házába, talán soha ki sem mozdult volna a lyceum épületéből. Így rövid időn majdnem családtaggá vált a tudor házában. Ez s neje, látván mily üdvös befolyást gyakorol fiokra az érettebb s komolyabb tanuló-társ, nagyon megszerették s igyekeztek őt magokhoz s fiokhoz láncolni. Apa és anya hely-

lyén voltak neki, a mit ő őszinte ragaszkodással s hálával viszonozott; nem szavakkal, hanem tettekkel. Föltette magában, hogy a kis Johannából, a ki világos eszű és tanulni szerető gyermek volt, tanult és eszes leányt, Oktávól pedig apjához méltó fiut képez. Ez utóbbi földat, meg kell vallani, nem volt épen könnyű, de Marcell föltette magában, hogy célt fog érni. Ő azon elhatározott fiatal hősök közé tartozott, a melyenek csak Elzászból kerülnek ki, a párisi élet zajos küzdelmeit végig harezolni s azokban diadalmaszkodni. Már gyermekkorában is kivált izmainak acézl ereje, értelmének fölénye s jellemének kitartó szívóssága által. Csupa akarat és csupa jellem volt. Az iskolában egyetlen vágya volt: minden tekintetben kitűnni; a tudományokban ugy, mint a testgyakorlatokban, a vegytani műhelyben ugy, mint a vasárnapi játékokban. Ha a dijak osztásánál nem az övé lett volna a legdúsabb aratás éves korában már izmos, erőteljes, szakállas bajszos fiatal ember volt, olyan, a kora alatt is fejtelne s vézná Oktáv mellett, mintha legalább tíz évvel bátyja lett volna; jól állott neki, hogy egész mentora legyen a fiatalabb pályatársnak. Oly felsőséggel birt fölötte, hogy képes volt öt egész napokon át könyveihez és feladataihoz kötni le.

Az 1870-diki háboru abban a pillanatban találta a két fiatal jó barátot, mikor épen vizsgákra készültek. De ekkor Marcell volt, a ki először félre tette a könyvet. Franciaország s az ő kedves Elzásza védelmére kellet szietnie. Oktáv sem habozott kisérti őt. Marcell, Champigny ostrománál golyót kapott a jobb karába, Buzenvalnál pedig vállrojtót a bal vállára. Oktáv nem kapott sem sebet, sem paszomántot, pedig nem rajta mult; sehol sem maradt hátra barátjától a tűzben; de a harezban a szerencse istenei játszanak.

A béke helyreálltával ismét visszatértek tanulmányaikhoz, s az iskola közelében egy szerény hotelben két egymásba nyiló szobát béreltek. A Franciaországot ért csapások, Elzász és Lotharingia elszakítása az anyaországtól, mely szomorúság fértias jellegét a Marcell arczára és lelkiületére.

— A francia ifjuság kötelessége helyre hozni apái bűnét; azt pedig csak komoly munka által érhetjük el — szokta mondani.

Reggel öt órakor mindig talpon volt s kényyszerítte Oktávot is, hogy kövesse példáját. Magával vitte az előadásokra; együtt dolgozott vele a földadatokon, s a pihenésre szánt kevés időben sem hagyta magára. Otthon mindig dolgoztak; pihenőül legfőlebb egy pipa dohányt szivtak ki, vagy egy eszes kávét főztek magoknak. Este tíz órakor kimerülten, de elégedetten feküdtek le. Időről-időre egy játszma billiárd, egy-egy válogatott színmű előadása, nagy ritkán egy hangverseny a konzervatoriumban — volt minden szórakozásuk. Hetenként kétszer testgyakorlat, vagy egy gyalog séta az erdőbe, segített testüket edzeni és izmai erejét kifejteni.

1871-ben, október 29-kén, esti hét óra tájt szintén együtt ült a két jó barát, szokásuk szerint egy asztal mellett, a közös lámpa világánál, valamely számtani földat kidolgozásába merülve. Darab idő múlva — míg Marcell a problémával foglalkozott, Oktáv fölkel s elővette a kávéfőzőjét. A kávé-főzés volt azon — fájdalom — egyetlen specialitása, melyben kitűnőnek érezte magát. S annál inkább szerette gyakorolni e kitűnőségét, mert ezzel legalább néhány perczre kivonhatta magát a számtani földat észfeszítő műveletének figyelemmel kísérése alól. Csöppenként szűrödtette át a forró vizet az örölt kávé ujnyi vastag rétegén s gyönyörködött

benne. De a Marcell szorgalma s munkájába elmélyedt figyelme önkénytelen szemrehányásként nehezült lelkére, s akaratlan szükségét érezte, hogy mondjon valamit s megzavarja barátját.

— Uj szűrőt kell már vennünk, — mondá, — ez a régi már egészen elkopott s nincs a mai polgárisultásnak színvonalán.

— Hát végy új szűrőt, — mondá barátja némi türelmetlenséggel, — akkor legalább nem vesztegetsz minden este egy órát a kávéfőzéssel. S ismét földadatot mályédt.

E perczben kopogtak.

— Levél Sarassin Oktáv urnak, — mondá a belépő postás.

Képzeltetni, mily szivesen fogadta Oktáv ez új félbeszakítást. Mohón nyult a levél után.

— Atyám írja, — szólt a czimre tekintve. — De hisz ez egész csomag, folytatát, kezében mérlegelve a szokatlan nagyságu levelet.

Marcell is tudta, hogy a tudor Angliában van; mert oda utaztában Páris felé jött s meglátogatta fiát és annak barátját s mindkettejüket pompásan meg is vendégelte egy előkelő ebédöl helyen.

— Majd elmondod, ir-e atyád az egészségügyi kongresszuson viselt dolgairól? szólt Marcell s folytatta munkáját, míg Oktáv a levelet olvasta.

Oktáv egy kiáltására, mely sikoltásnak is volt mondható, Marcell is fölemelte a fejét.

— Mi baj? — kérdé meglepetve, egészen halványan s elfüladó lélekzettel látva barátját. — Olvasd, — mondá ez hebegetve s oda nyujtotta neki az apja levelet.

Marcell átfutotta; elolvasta másodszer is, mintha ő sem hinne szeméinek, egy pillantást vetett a levelez mellékelt nyomtatványokra s így szólt:

— Különös!

Azzal megtömté pipáját s gépíleg rágyujtott. — Hiszed, hogy igaz? — kérdé Oktáv, mintha orákulumot várna, oly lelkesedve.

— Hogy ne? atyád sokkal józanabb s rendezettebb fejű ember, mintsem elégséges bizonyíték nélkül elfogadjon valamit. Egyébíránt a bizonyítékok itt vannak; s a dolog magában véve elég egyszerű.

Pipája rendében égvén, Marcell újra munkájához látott. Oktáv ellenben oly izgatott volt, hogy kávéja fözését sem birta bevégezni. De szükségét érezte, hogy beszéljen — hogy mondjon valamit, csakhogy meg ne fuladjon.

— De ha igaz: akkor ez hallatlan! Tudod-e mi az, egy félmilliárd? Ez rengeteg kincs!

Marcell fölemelte fejét s helybehagyta.

— Ugy van, rengeteg! Franciaországban talán nincs hasonló hozzá; csak néhány van az Egyesült-Államokban, őt vagy hat Angliában, s összesen talán tizenöt vagy husz az egész világon.

— S még hozzá baronet-czim! Tudod, én a cimre soha sem adtam sokat; de ha így az égből pottyan az embernek, mégis valami; jobb, mintha csak egyszerűen Sarassin-nek hívják az embert.

Marcell egykedvűen fújta a füstöt kis pipájából: pöh, pöh!

— Már olyan igazi cimzet értek, tudod; teszem azt egy angol peerség —

A füst csak pöfögött: pöh, pöh —

— Na, már akármit mondasz, a vér, az is csak valami. Ámbár a vagyon sem megvetendő. Emlékszel, hogy számtanárunk, Binom ur, mindig azzal szokta kezdeni felévi leczkét, — fogalmat akarva adni a rengeteg nagy számokról — hogy egy félmilliárd már tulhaladja a közvetlen föfogás határát; hogy minden perczben egy frankot számlálva ezer év kellene e összeg le-

számlálására... Igazán különös, ha megmondom, hogy nekünk egy félmilliárd frankunk legyen!

— Igazán! ha tíz annyitok volna, egyszerre lefizethetnétek Franciaország hadi serezeit, az öt milliárdot!

— Az istenért, eszébe ne juttasd ezt apámnak! képes volna rá, hogy oda adja! Aztán, ha a tőkét oda kölcsönözne is — de a kamatokat meg kellene tartania! Huszonöt millió évi kamat!

— Ej fiu, te úgy látszik töképenesnek születtél. Hej, félek, jobb lett volna rád nézve, ha huszonöt millió kamat helyett huszonöt ezer frank tőkén osztozhatnál kis hugoddal! — De egészen bele bódulsz ebbe a szerencsébe. Jobb volna egy kis sétát tenned a szabadba.

— Igazad van! — szolt Oktáv, kapva az eszmén s mintegy engedélynek véve azt, hogy abba hagyassa mára a tanulást. Fogta kalapját s megszorítva barátja kezét, lesietett a lépcsőn.

Alig ért az utcára, egy lámpa-pózna alatt

OKTÁV A LEVELET OLVASSA.

UJRA ELÖLVASTA A LEVELET.

A BÉGUM ÖTSZÁZ MILLIÓJA.

megállt; elővette zsebéből apja levelét s újra elolvasta, mintha szüksége volna meggyőződni, hogy nem álmodik.

(Folyt. követe.)

Egyveleg.

A cukor öt hazája. Alig képzelhető civilizált háztartás, melyből a cukor hiányzik. Nem egészen érdektelen kérdés tehát, a föld melyik táján kell keresnünk a cukor szülőhazáját. E kérdés földterítéséhez érdekes adatokat szolgáltat az etimologia. A latin *sacharum*, az olasz *zucchero*, a francia *sucre*, az angol *sugar*, a német *zucker*, a spanyol *azúcar*, az orosz *sachar* s egyáltalán majd minden európai nyelvben a cukor jelölésére használt kifejezés nyilván magán hordja a szanszkrit „*sarkara*” szótól való származás bélyegét. Sok valószínűséggel bír tehát e tényből vont következtetés, mely szerint a cukor Európába Kelet-Indiából származott át. A kelet-ázsiai országokban és a csendes tenger sziget-csoportjain ellenben a cukor Tao, Tu, To, Ko, Tang stb. neveket jelöltetik, melyek mind kínai eredetre utalnak s e szerint ez utóbbi területekre nézve a

cukor őshazáját a menyei birodalmat kell tekintenünk.

Magyar indigó. Hazánkban legújabb időben sokan tettek kísérleteket, a festő esütleng (isotis tinctoria) leveleiből indigófesték gyártására nézve. E kísérletektől — úgy látszik — nem maradt el a siker, legalább Sarlay János hazánkfiának a legutóbbi világtállításon bemutatott indigója nemcsak általános figyelmet keltett, de ezüst éremmel ki is tüntetett. S hogy a magyar indigó nemcsak minőség tekintetében versenyezhet az indiaival, de amannál olcsóbban, még mindig jelentékeny nyereség mellett bocsátható áruba, arra nézve Sarlay urnak a földmívelési miniszteriumhoz beterjesztett jelentése nyújt adatokat. E jelentés szerint a Dóry Dénes ur paradicsomi birtokán 5 kat. holdon nyert s a múlt évek átlagán alul maradt esütlengtermés egy hevenyében átalakított pálinkafőzőben felgyártatván, adott 296 bécsi font középminőségű indigót. Leszámítva az üzleti költségeket, a termelési terület évi adóját és hasznbérét, s az indigó bécsi fontjának árát 3 frt 36 kban véve föl, a jelentés még mindig 70 frtot meghaladó tiszta jövedelmet mutat föl minden kat. hold után. Ugy tudjuk, hogy a Goldberger cégé kékfestő gyárában az indiaihoz tökéletesen

ván, hogy Németországon csak a fejedelmek, angolok s bolondok utaznak az első osztályban, miután a második osztály is elég kényelmes. A negyedik osztályt azonban a szegények számára fentartják. E szerint maradna három osztály. Az első (a jelenlegi második) töltött, a második faülésekkel s a harmadik, a hol a mostani negyedik osztály szerint, ülések egyáltalán nem léteznének.

Mennyit isznak és pipáznak Amerikában? A hivatalos statisztikai kimutatás szerint Amerikában roppant mennyiségű ital és dohány fogy el. Ugyanis a rossz idők dacára, a legutóbbi évben nem kevesebbet, mint 1.905.063 szivart fogyasztottak, mi — szivarját átlag 10 cenzre számítva, — 190.506.374 dollár összeget képvisel. E szivarmennyiségen kívül még 25.312.433 font dohányt fogyasztottak, melynek értéke 15.000.000 dollárra becsülhető. A pipázásra fordított kiadások azonban igen jelentéktelenek ahhoz képest, a mit az amerikaiak ittra költenek. Főzött italokból 317.463.600 gallont fogyasztottak, vagyis körülbelül 7 gallont egy-egy férfi, asszony és gyermek. A főzött és szeszes italok az Egyesült Államok népeinek 595.000.000 dollárjába kerülnek évenként, tehát egy-egy személynek évenként 13 dollárjába és 20 centbe. Ehhez a dohánykiadást hozzá

adva, kitűnik, hogy ha a pipázásra és ivásra kiadott nagy összegek a nemzeti adósság törlesztésére fordítottatnának, ez két év alatt az utolsó fillérig ki volna egyenlítő. Az adatokból kiderül továbbá, hogy a szeszes fogyasztása a legutóbbi évben alább szált, a sörfogyasztás azonban emelkedett; az előbbiből az azelőtti évhez képest 6.520.000 gallonnal kevesebb, az utóbbiból 1.500.000 gallonnal több fogyasztottak.

A föld vasúti hálózata Neumann-Spallart tanár adatai szerint a következőképp növekedett: 1860-ban volt 106,886, 1865-ben 145,114, 1870-ben 211,859, 1871-ben 235,375, 1872-ben 251,032, 1873-ban 270,171, 1874-ben 283,090, 1875-ben 294,400, 1876-ban 309,666 és 1877-ben 321,272 kilométer vasút. Mig tehát 1830-ban csak 332 kilométer állott üzemben, a jelenlegi hálózat hossza nagyobb le a hold közti távolságnál. A legtöbb vasút 1871—1873 években adatott át a forgalomnak, azóta állandó pangás uralg e téren, mely csak 1876-ban nyert egy kis lendületet.

Luther Márton egy utóda teológiát tanul a strassburgi egyetemen, neve Luther Frigyes. Thüringiából való Mohz község szomszédságából, tehát a híres reformátor családi székhelyéről.

Képek Chinából.

I.

A „Gyógyszereszek utcája” Kantonban.

A chinaiakról újabb időben mindig szélesedik ismeretkörünk s mindinkább meggyőződünk róla, hogy a menyei birodalom népei még sem olyan elmaradottak, mint a milyeneknek őket ezredéves múltjokban megkövesülve lenni állították. E balvéleménynek eloszlatására sokat tettek a közkiállítások, melyekben a chinaiak több tekintetben föltűntek. Vannak intézmények, az igaz, melyek több ezer éves múltba vezethetők vissza, de nem mutatják-e éppen ezek azt, hogy ezek a nép életéből és sajátosság viszonyaikból folyván ki, csak így tarthatók fenn magukat ily hosszú időköz. A chinai élet mindenestire sajátosságos és sok tekintetben megérdemli figyelmünket. A nyilvános, társadalmi és üzleti élet sok bizarr és a mi viszonyainkhoz mérten furcsa vonásokkal bír; de praktikus voltát semmi körülmény között sem lehet elvitatni. A chinaiakat egyáltalán józan, gyakorlati és élelmes népek kell tartanunk. Megmutatták ezt azzal is, hogy a hová beférkőztek, a hol üzletet nyitnak, ott más elemet kiszorítanak, elnyomnak és szívós eréllyel és kitartással boldogulnak. Példa rá elterjedésük Amerikában.

A chinaiaknál is majdnem úgy ismerik a humbugot, az élelmességet, mint Amerikában, csak hogy más vonásokban nyilvánul, mint emitt. Nem hangos szavakban, nem lármában, éktelen kiabálásban igyekeznek a közönség figyelmét magára vonni, hanem hangzatos, nagyot mondó feliratokban és a kereskedőnek nyugodt, vevőt majdnem fel sem vevő phlegmájában van a reklám, mely a chinai népre hat. A chinai még a töröknél is phlegmatikusabb kereskedő. Nyugodtan, majdnem mozdulatlanul ül boltjában, egyik kezében könyvet, másikban egy nagy bambuszlevél legyezőt tartva, olvasmányába mélyed. A vevő beléphet boltjába, megtekintheti árucikkeit a nélkül, hogy csak fel is tekintene, csak egy-egy sanda pillantással kíséri vevőjének mozdulatait. Csak akkor ugrik fel ülőhelyéről, ha a látogató az árucikk ára iránt kérdezősködik, vagy határozott vevő szándékot nyilvánít. Ilyenkor aztán udvarias, előzékeny, miben tulsz az európai kereskedőkön is.

A kereskedések Chinában is bazárszerűleg épültek, ép úgy mint Keleten általában. A bazár utcái itt is szűkek, és árucarnokokkal zsufoltak. Keleten általában az egyenetlen, szűk utcák vannak szokásban; Chinában még Törökországon is tul tesznek e tekintetben. Az utcák oly szűkek, hogy a házsorok átellenes házfedelei majdnem összeérnek és úgy látszanak, mintha az utca fődve volna.

A bazár utcái rendkívül magasak és keskenyek. A boltok nem földszint, hanem emeletileg terjednek. A bazárnak átellenes boltosai bambusz és gyékény tetővel vannak fődve, a magas tető gerendáiról lobogók alakjában nyulnak le a festésekkel ékített és nagy betűkkel írott czég- és hirdető táblák. A boltfülkék majdnem egyenlő nagyságúak és vékony téglafallal vannak elválasztva egymástól. Képzünk egy ilyen bazár-utczát mutat, a Tsiang-Lan-Kiait, vagy a Gyógyszereszek utcáját. Itt is ilyen boltosokat látunk egymással átellenben, czégekkel és hirdetésekkel díszítve. A boltok majdnem egyenlők berende-

zésben és beosztásban is. A bolt ajtajában egy gránit áruasztal zárja el a bejáratot, melyen belül áll a kereskedő, ki a vevőknek e gránit asztalra adja az árucikkeket megtekintés végett. Egy gránit állványon nyugszik a kereskedő czége, mely a legkülönösebb szörnyállatokkal van felcífrázva. A bolt egyik sarkában van a kereskedő védőszentjének oltára, a védő isten képével és egy áldozó csészével. A kereskedő kinyitván boltját, első teendője a védő isten segítségét kérni és áldozatot gyújtani neki tömjén-darabokból és azt a bronz csészébe teszi, hol az illatozva lassan ég a chinai Merkur nagy élvezetére. A bolt hátsó részében van a felfolyó virágokkal díszített rácsos elzárt iroda, az üzlet könyveivel és a könyvvezető személyzettel. A rács mellett láthatók a mindig fénylő és piros posztóval díszített mérlegek, melyekben az ezüstdarabok és a pénzürtékkel bíró nemes ércdarabokat mérlik.

Sajátságosan hat az idegenre a nagy bizalmatlanság, melyvel Chinában a kereskedők iránt viselkednek. A chinai azt tartja, a mit a magyar közmondás: Szemesek a vásár. De szemesnek is kell ám lenni a chinai kereskedővel szemben, mert a család a chinai kereskedő érényé közé tartozik. Csal minden lépten-nyomon, csal árucikkeinek nem-valódiságával, csal a pénzben és csal a mérésben. Felelősnak kell lenni a vevőknek és mindenkinek óvatosságot kell tanítani el

KÉPEK CHINÁBÓL: JEGYESEK.

nem fogadni, a mit a kereskedő mond. A mérésel eshető család ellen úgy óvja magát a vevő, hogy mérlegel magával hordja és a kereskedő ellenőrzését azonnal megméri az árucikket. Ezt még a legkisebb mennyiségnél is megteszi, mert még akkor sincs véde a család ellen.

A kirakatok nem igen dívtatosok Chinában; ezek helyett inkább magasztaló és nagyot mondó föliratok pompáznak a boltok fölött, melyek sokszor igen elmések és érdekesek a chinaiak gondolkodásmódjának megítélésére. Leleményesek és kifoghatatlanok a chinai kereskedők e tekintetben.

II.

A chinai nő és a házasság.

Chinában a nő sokkal alárendeltebb és szolgaiabb szerepre van kárhoztatva mint a mohamedán világban. A mint a chinai föltételesség jellemzi politikai és üzleti életében, ép oly feltételesség családi életében. A chinai nő sokkal zárkózottabb, sokkal nagyobb felügyelet alatt él, mint bármely mohamedán államban. A jó chinaiakat a feltételesség vezette arra a szokásra, hogy a nők lábait megnyomorítsák. Már gyermekkorukban préselik össze és akadályozzák növekedésük lábait, úgy hogy a kifejlesztett chinai nőnek sincs nagyobb lába mint nálunk a két éves gyermeknek. Ez a nyomorúság otthon

ülésre kárhoztatja a chinai nőket, és ha elhagyják lakásukat, sűrűn elfátyelozott hordszéken vitetik magukat. Otthon a család körére vannak utalva s minden nyilvános vizgalmól vagy ünnepelességből ki vannak zárva. Az udvarlást Chinában nem ismerik. A házasságkötés nagyon egyszerű és kevés ünnepelességgel megy végbe. A leánynak nincs akarata a frigykötésben; meg kell elégedni azzal a férfival, kit számára hozzá tartozói kiszemelnek. Mielőtt a kiszemelt vőlegény és menyasszonyt egybe adnák, megkérlik a csillagjósolt, hogy csillagok járásából mit jövendöl a kötendő frigyre? Ha az astrologus a frigykötést szerencsésnek mondja, megkötetik; ha nem, akkor a hatóságoknak nem szabad a frigykötést megengednie. A vőlegény, ugyszintén a menyasszony piros ruhát hordanak; a vőlegénynek válláról lefüggő széles szalag a tisztelet jelvénye. A házasság napján mandarin ruhát is szabad viselnie, jeleül annak, hogy a chinai törvényhozók nagy tisztelettel viseltettek a házasságkötés iránt. De a válszalag a méltóságnak is jelképe, mennyiben a férfi csakugyan mandarin, valódi ur a maga házában. A menyasszony a többi nőktől való megkülönböztetésül virágokkal díszített fejéket visel, melyről hosszú gyöngysorok függnek alá arczára. Mikor a fiatal párt összeadják szüleszékekbe ültetik őket és zenekísérettel hordják körül az utcákon. Ez az egész ünnepelesség.

A vőlegény háza küszöbén tüzet gyújtanak s ezen vezeték át a menyasszonyt, kinek nyomában a vőlegényen kívül már senkinek sem szabad a küszöböt átlépnie.

A chinai férfi, ha gazdag, gondtalan életet és nyugalmat szerez nejknek. A nő semmit sem dolgozik, barátinél ül és dohányfüst mellett theat szüresöl. A nő, még a legelőkelőbb is, rendszeren kevés műveltséget kap, alig tanítják egy kevés olvasásra és költészetre. Egyedüli gondját a képezi, hogy férjének tetszését megszerezze. Ezt az által éri el leginkább, ha arczát ügyesen tudja festeni és mentől több tarkasággal, tollal, gyönggyel magát díszíteni. A divatot nem ismerik; ez szoros számúze van; csak olyan szabású öltözetet szabad viselni férfinek, nőnek, milyent a törvény előír.

Az alsóbb osztálybeli nők fejikkel együtt fáradnak, dolgoznak, otthon és a mezőn egyaránt. Egyenlően fáradnak a selyemhernyó-tenyésztés és theatermesztés körül.

E. B.

A kubikosok.

„Az arany kalácsszal ékes rónaságon” — a természeti szépségen, vagy a kinek jobban tetszik egyhangúságon, mindenestire pedig költőiségén kívül számos nevezetes vonás létezik mind a földben, mind a népben; és az alföldi kubikosok vagyis földmunkások eléggé érdekesek arra nézve, hogy őket szélesebb körben megismertessük.

Volt egy nagy térség — még nem is oly régen — a Duna és Tisza mentén, melyet általában rétnek neveztek s mely nem állott egyébből, mint e folyók árteréből; e rétség azon nevezetes tulajdonsággal bírt, hogy tavasszal halásztak, nyáron kaszáltak, őszzel legeltettek, télen pedig tüzelőjüket szedték rajta. Azonban a békák és pócok hónapok óta ember utóvégre hadat üzent és elkezdte építeni azon óriási hosszúságú és magas

Egy hatosor használt petis sor, vagy annak helye egyszerű írtatásnál 16 krajczár; többszöri írtatásnál 10 krajczár. Bélyegjű külön mintán írtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hívtalunk számára hirdetőnyelvet elfogad Bécsben: Habes-s'ein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Sollenstraße Nr. 5 és Oppelk A. Wallzehe Nr. 22.

Pserhofer J.

gyógyszerész Bécsben,

Singerstrasse 15. „zum goldenen Reichsapfel“.

ajánlja a t. olvasóknak az alant jegyzett és sok évi tapasztalat után jeleseknek bizonyult gyógyszerészeti különlegességeket és hatákos házi szereket.
NB. Megjegyzésként kérem a cím és postaköltségek pontos megjelölését. — Az alant felsoroltakon kívül meg sok egyéb különlegességek vannak készletemben és rendszerint nem levő szerkezetek iránti kérésnek legelőször ismételt adatomat és legutóbbi-abbban eszközöket, és felkérő-írásokat legelőször ismételt adatomat. — Kérdéseimre és válaszaimra készséggel fogok felelni, de nem írok vissza, kivéve a megjelölt esetekben. — Vidéki megrendeléseknél csomagolási díj darabonként 10 kr. s áramított nagyobb küldeményeknél csomagolási díj különlegesen. Amellett természetesen jutalékban részesülök.

Akustikon (fülszesz) 1 üvegcse 1 frt o. é. A fület mindig meleg és nedvesen tartja, oldalmaza megfűlés ellenében és rendszerint nem levő szerkezetek iránti kérésnek legelőször ismételt adatomat és legutóbbi-abbban eszközöket, és felkérő-írásokat legelőször ismételt adatomat. — Kérdéseimre és válaszaimra készséggel fogok felelni, de nem írok vissza, kivéve a megjelölt esetekben. — Vidéki megrendeléseknél csomagolási díj darabonként 10 kr. s áramított nagyobb küldeményeknél csomagolási díj különlegesen. Amellett természetesen jutalékban részesülök.

Havasi fű-szesz W. Ottó, Brunnhildt, Münchenben, a müncheni első orvosi tekintélyek által legkiválóbb házi-szernek ajánlottott mindennemű gyomorbetegségek, különösen emésztési gyengeség, étvágyhiány, gyomorhurut stb. ellen s eszerszámon bevált. Üvegcseje 70 kr.

Amerikai közsvény-kenőcs, gyorsan ható, kétségtelenül legjobb szer minden közsvényes és csúszós baj, nevezetesen hágtörzsbaj, tagcsúszás, gőrcs, ideges fogfájás, fejfájás, fül-szakadás, stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Anatherin száj-víz, cs. kir. szab. valdáltonalosan elismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvegcse 1 frt 40 krajczár.

Szem-essencia dr. Romer-hausentől. A látás erősítése és fentartása iránti, eredeti víz csúszós és 2 frt 50 kr. és 1 frt 50 kr.

Benczés tapasz Haubertól, kitűnő szesz nyílt sebek ellen. Egy tégyelgy 40 krajczár.

Vértisztító labdacok Pserhofer J.-tól készült egyetlenes megérdemelt, mivel csak egy napig tartólag betegségek, melyben a labdacok csúszós hatákos ezerszeresen be nem bizonyították volna. A legmarkacsabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacok számtalanszor és a legelőször ismételt adatomat eredményeztek. 1 doboz 15 labdacossal 21 kr., 1 tekeres 6 dobozzal 1 frt 30 kr., postán küldve 1 frt 40 kr. (1 tekeresnél kevesebb nem küldetik szét.) Számtalan levél érkezett, melyek írói hálat mondanak a piú lákért, melyeknek a legkülönfélébb és legelsőszobos betegségeken egészszük helyreállítását köszönik. A ki csak egyszer megkísérelte, tovább ajánlja.

Chachou aromatisée, megszű-lett-száj-letét, mely dohánysz. következeménye, 1 szelelcse 50 krajczár.

Chinai toilette-szappan, a legelőször ismételt adatomat, sebb a szappangyártás terén. Használatát után a bőr bársány sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart éki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, általánosan ismert jeles házi-szer hurut, rekedtség, fojtóköh, stb. ellen. 1 doboz 35 kr.

Fogy-balzsam Pserhofer J.-tól évek óta legelsőszobos szernek van elismerve mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 tégyelgy 40 kr.

Hus-kivonat dr. Liebig utasítása szerint készítő a Liebig-társaságtól Frankfurtban, eredeti szelencében 1 font frt 5.30 1/2, 1/4 font frt 1.55, 1/8 font 85 kr.

Golyva-balzsam megbízható szer szelőkőros nyak ellen 1 üvegcse 40 kr.

A legtöbb elősorolt specialitás kapható Budapesten **TÖRÖK JÓZSEF** 5024 gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz.

A **FRANKLIN-TÁRSULAT** magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható:

RÓMAI RÉGISÉGTAN,

A RÓMAI IRODALOMTÖRTÉNET VÁZLATÁVAL,
BOJESZEN-HOFFA NYOMÁN

a gymnásiumok felsőbb osztályai számára és magánhasználatra,

Átdolgozta

ÓKÁNYI PÁL,

tanár.

108 ábrával. Ára füzve frt 1.40

ALTER és KISS

királyné Ő felsége udvari szállítói,
Budapest, váczi utca 16.
a jelenlegi

farsangi idényre

ajánlják dús raktárukat francia Tarlatan, ezüst és aranyodronyos, valamint más könnyű Ajour és Brocat-gaze kelmékből, továbbá Faillé és Atlasz ugymint Ternea u és Albatros (Virginia) kelméket válogatott színekben, végül francia virágokat díszítéssel és különféle béli belépőket s köpenyeket. 5091 Megrendelések gyorsan és figyelmesen teljesítenek. — Mértékül egy ruhaderék és a ruhaal előli hossza kérték.

HOFF JÁNOS-féle egyedül valódi süritett maláta-kivonat

44-szer legmagasabb helyekről kitüntetve.

Mell- és gyomorbetegségekre és görvély ellen.

Gyors és biztos

SEGÉLY!

lett az első, valódi Hoff János-féle maláta-gyógytáp-készítmények által sok évi gégehurut, tüdőbaj, nehéz légzés, sorvadás, gyötörő köhögési inger s gyomorbetegségei esteiben elérve.

Alábbi köszönő iratot, mely dr. Schnitzler tanár ur által hitelesített, hasonló bajokban szenvedőknek nyílt szemmel szemlélendők. Hoff János cs. k. tanácsos és a legelső európai uralkodó udv. szállítója, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, porosz és német magas rendek lovagja, cs. kir. udvari malátakészítmény-gyárának, Bécsben, Graben, Bräunerstrasse 8.

Tisztelt uram! Már hosszabb ideje szenvedek légszűhurutban. Orvosom, dr. Schnitzler tanár ur, a Hoff-féle malátakivonat-egészségi sör ajánlotta. — Ezennel bizonyítom, hogy a Hoff János-féle malátakivonat-egészségi sör gyors segítyt hozott. Tisztelettel Bécs, 1878. ápril 20-án. Poppa N. Miklós, orvosnövendék. Bizonnyitvány, 1878. május 26-rol.

A Hoff János-féle maláta-mellcsukorkák rövid használat után melegep sikerral kezdtek. Kérek újabb küldeményt. Hámpok I. Imre, urad. számtartó. (Egy meggyógyult saját szavai)

Tisztelt uram! Alsó-Heinzendorf, 1878. március 6. Kérem, szívedjek minél-előbb 7 1/2 kilót a Hoff János maláta-egészségi csokoládéjából küldeni, mintán nöm ez erősítő csokoládé által nyerte vissza egészszéget s abból éi. Selzmal Antal, érdész.

Hoff János fiókja: Budapest kalap-utca 10. szám. Továbbá kapható **Török József** gyógyszerész úrnál, Budapest király-utca 7.

Árak:
Maláta-kivonatu egészszégi sör egy palack 60 kr. 11 pal. 6 frt, 28 pal. 15 frt, 58 pal. 30 frt, — 1/2 kilo maláta-csokoládé I. 2 frt 40 kr., 1/4 kilo 1 frt 30 kr., 1/8 kilo 70 kr. II. 1/2 kilo 1 frt 60 kr., 1/4 kilo 90 kr., 1/8 kilo 50 kr., III. 1/2 kilo 1 frt. — Gyermekek-fülszesz 1 üvegcse 1 frt. Egy maláta-fülszesz 80 és 50 kr. Maláta-kivonat: 1 üvegcse 1 frt, kisebb 60 kr. Malátaszappan 80, 60, 40 és 20 kr. Nagyobb megrendelésnél megfelelő engedmény. — A csomagolás legelőször ismételt adatomat számítatik. 4989

A **Franklin-Társulat** magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható:

A magyar nemzeti irodalom története

a legrégebbi időktől a jelenkorig.

Rövid előadásban.

Irta TOLDY FERENCZ.

Negyedik, javított kiadás.

Ára füzve 2 forint 40 kr., félbörkötésben 3 forint.

Csász. kir. szabadalommal és porosz királyi miniszt. jóváhagyással.

Dr. BORCHARDT illatos növény-szappana, a testbőr szépitésére és jobbtására, elismert hatékony-sága minden bőrkülsőknél, eredeti csomagocskákban bepecsételve 42 kr.
Dr. KOCH növényozunkorái, elismert jeleségű házi-szer hűtés, rekedtség, nyálkásodás és torokkarcolásnál, stb. 70 és 35 krajczár.
Dr. BÉRINGUIER fügyökör-hajolaja, a haj és szakáll sürítésére és fentartására, I palack ára 1 frt.
Dr. BÉRINGUIER növényi hajfestőszere, valódián fest fekete, barna és szőke szíre; teljesen felszerelve kéfével és csészével 5 frt.
Dr. LINDEN tanár növényi rudaos-kenőcse, a haj fényét és ruganyosságát fokozza és egyzersmind az oldalhaj összetartására is alkalmas; eredeti darabokban 50 kr.
Dr. HARTUNG chinahéj-olaja, a haj növesztése és szépitésére, peccsételt és pohárban bélyegzett üvegekben ára 85 kr.

Valamennyi fentebb elősorolt szab. ezikk valódi kapható: **BUDAPESTEN: Török József**, gyógyszerz. »sz. lélekhez; **Jezovits M.**, gyógyszerz. »a magy. királyhoz; **Scholz János**, városi gyógyszerz.; **Kiss K.**, gyógyszerz. »a Kigyóhoz; **Satupa G.**, gyógyszerz. a széna-terén; **Wlaszik Ed.**, gyógyszerz. Továbbá az udv. gyógyszerz. társban, és **Rúth P.** gyógyszerz. Tabánban. **O-BUDÁN: Bakasi A.** gyógyszerz. és **Prochaska J.** kereskedésben.

Alsó-Kubin: Schlesinger Simon, Keeskemé: Molnár János gysz. Árad: Elias Armin, Goldstein H., győzgyész, Generálch K. gysz. Rozsnyay M. gysz. Komárom: Belloni A. gysz. Rajka: Kleancs és Babács. Balassa - Gyarmath: Havas Gyula, gyógyszerz. Gyula, gyógyszerz. Léva: Bolemann E. gyógyszerz. Barfa: Toperczer Alb. Th. gysz. Hérvény: Ujfalu: Vas Jenő, gysz. Breznóbánya: Zornáth G. görkösi gyógyszerz. Csáktornya: Kárász A. gysz. Csernovitz: Schirch J. gysz. Debrecen: Csanak J., Gerebly F., Berghofer Istv., dr. Roth-schnek E. gysz. Ormós, Ferencz. Eger: Piller József. Esztergom: Radolf M. F. gysz. Ezerék: Dienes J. C. gyógyszerz. Fűzfő: Nádhera Pál. Gólköz: Fischer K. E. Gyöngyös: Vondrák T. gyógyszerz. Mérésit F. gyógyszerz. Győr: Némethy P. gyógyszerz. Gyula: Örléi Istv. gyógyszerz. Hely: Hais János gyógyszerz. Jégy: Winter Sándor. Kálcs: Horváth K. gyógyszerz. Kaposvár: Laipcsig Gy. Kassa: Eschwig és fia, Quirfeld Károly, Münster Gyula, Strauss D., Megay G. A. gysz. Szathmar: Jakó M. Héder S. gysz.

Óvás! Önjuk a t. közönséget, többféle, névszerint a **Dr. Sain de Bouteimard** fogszája s **Dr. Borchardt** illatos növényzsappanjának **Dr. Borchardt** fia megnevezése alatti hamisításaitól. Ezeknek több hamisítója és eladója máris érzékeny pénzbírságra lett a törvényszék által elítélve.

Raymond és Társa, cs. k. szab. tulajdonosok Berlinben.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható:

A LEGJABB HÁZI TITKÁR.

Első rész: **MAGYAR LEVELEZŐ. MAGYAR ÖNÜGYVÉD** Elméleti és gyakorlati vezérkönyv közéletben előforduló mindennemű levelek helyes szerkesztésére. Számos utbaigazító példakkal ellátva s a posta- és tévirdai szabályokkal és díjazásokkal, ugy más közhasznú czikkekkal megtöltve. Második rész: **MAGYAR ÖNÜGYVÉD** vagyis elméleti tanácsadó s polgári közéletben leginkább előforduló jogügyletekben **GYAKORLATI UTMUTATÓ** az államfői, államháztartás s a közigazgatási, pénzügyi és bírói hatóságoknál, ügyvédi segély és ügyvédi képviselettel nyújtható mindennemű folyamodományok, kérelemek, panaszok, feladványok és felelődések, valamint a jogügyletekre vonatkozó magánokiratok fogalmazása és szerkesztése körül eljárásnál. Több százra menő magyar és német szövegű irománypéldával. A középszálybeli honpolgárok használatára.

Irta **TÓTH LAJOS,** hités ügyvéd, volt megyei tisztifőgyűs.

Negyedik, egészen átdolgozott s az időközben hatályba lépett újabb és legújabb, különösen a gyámügyi és gondnokügyi ügyek rendezését s a kisebb polgári peres ügyekben való eljárást tárgyozó hazai törvények alapján készített és jelentékenyen bővítt kiadás.

Ára füzve 2 frt 60 kr. Vásznonba kötve 3 forint.

Ára füzve 3 frt 60 kr. Vásznonba kötve 4 frt.

Köszönet-nyilvánítás.

Egy, tagjaimba esett igen erős közsvény miatt, oly erős fájdalmakat szenvedtem, hogy ágyamban csakis máskor segélyével fordulhattam meg és az éjjelket a legnagyobb kínokban álmatlanul töltöttem. Ezen fájdalmairól, Török József ur gyógyszerzertárban kapható **közsvény-vásznon** használatát által a legelőször ismételt adatomat, noha azelőtt ellene hideg borogatást stb. valamint orvosi segélyt vettem igénybe, miután mo t hivatásomnak ismét megfelelehetek, miután ilyen bajban szenvedőnek a fenti iránti szóbeli vagy írásbeli kérdézősködsékre szivesen teszek bizonyosságot.

Gröbner János pályaudvar Rákos-Palota. 4951

Dr. Morison pilulái

a legjobb gyógyszerzert képezik, s milliókra menő, csodával határos gyógyításokat eredményeztek. Jó hatással vannak minden emésztési zavarak, étel iránti undor, közsvény és csúsz, sárgaság, májbaj, vesefájás, aranyér, aranyér-sípoly, hátfájás és rendkívüli dagadások ellen, továbbá daganatok, vízibetegség stb. ellen.

Morison pilulái csupán növényi anyagokból vannak készültve, és hatással bírnak a vérre, midőn azt tisztítják s a romlott nedveket újjalak és egészszégekkel pótolják.

Az Angliában halhatatlanná lett Morisonnak 4 krajczáros aláírások után halálból emlékszerobrot emeltek, a mely a brit kollegium előtt áll, s London városának egyik díszét képezi.

Pé-ügynökünk Ausztria-Magyarország számára **Grosse Gyula** ur, **Krakóban**, kizeh a kereskedők s minden ismét-eladók nagyobb megrendeléséi tétele végett utasítottunk. 1 pár kis doboz 1 frt 60, 1 pár nagy 3 frt 60, 1 doboz per 80 kr. 5097

Az angol egészszégi kollegium.

A **FRANKLIN-TÁRSULAT** magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható:

BÁNK-BÁN

A NÉMET KÖLTÉSZETBEN.

Irodalomtörténeti tanulmányok.

Irta **Dr. HEINRICH GUSZTÁV.**

Ára füzve 1 frt.

Verne Gyula érdekes iratai

magyar fordításban.

SERVADAG HECTOR KALANDOS UTAZÁSA

A NAPRENDSZEREN ÁT.

Átdolgozta **Szász Károly.** Képekkel. Ára füzve 2 forint.

Utazás a holdba és a hold körül. »De la terre à la lune» és »Autour de la lune» című művek után. Ára borítékba füzve 1 frt 30 kr.

Három orosz és három angol kalandjai. Ára képes borítékba füzve 2 forint.

Öt hét léghajón. Utazás Afrikában. »Cinq semaines en ballon» című mű után. — Ára képes borítékba füzve 1 frt 30 kr.

Utazás a tenger alatt. 27 nagy díszes képpel illusztr. Ára füzve 2 forint.

Utazás a föld körül nyolczvan nap alatt. Nagy képpel illusztrálva. — Ára füzve 2 forint.

Grant kapitány gyermekei. Számos nagy képpel illusztrálva. — Ára a két kötetnek 4 forint.

A rejtelmes sziget. Három részben. Képekkel. — Ára füzve 2 forint.

Strogoff Mihály utazása Moszkvától Irkutskig. Számos képpel illusztrálva. — Ára füzve 1 frt 60 kr.

MI alólírottak a nagy k. szükség érdeiben kedve kötelességünknek tartjuk a
BRÄUSWETTER
 chronométer és műórák Szegeden (szőlővárosában)
 32 év óta fenálló kitűnő és szilárd óra-üzlettel készséggel és rész-
 rehatatlanul a legmelegebben ajánljuk.

251 Ács J. zsef tanár Miskolcra.
 Balajthy Gy. kir. ügyész Olcsván.
 Bieber J. kir. mérnök Zombor.
 Blazsik Maron földiúr Csengerjén.
 255 Csontos Lajos tisztartó Ajánéskő.
 Deák J. körjegyző Kesztemét.
 Eöss János gazdatisz Tisza Roff.
 Elek Salamon Szolnokon.
 Herteleni J. földbírt. Keszthely.
 260 Hegymegy Z. bírókös Szerencsén.
 Háttér Lipót ékszerész B. cs.
 Incze S. ügyvéd Nagy-Kikinda.
 Igaz Dániel Sáros, atakon.
 Kármay Zolt. bíró okos B. Fűrés.
 265 Kelemen Ferenc postamester Bajá.
 Moldován L. gyógyszer. Verespatak.
 Major E. gyógyszer. Arokszállás.
 Magyar Imre földbírt. Szabadka.
 Nagy Lajos ügyvéd Karczag.
 270 Orszag András földb. Nagy-Kapos.
 5103

**Kitűnő jószágú órákat vásárolni vagy javíttatni a közönség ta-
 pasztalása szerint tehát egyetlen biztos forrás
 BRÄUSWETTER SZEGEDEN**

a valódi kulesné kül. felhozható szabályozott remontoir inga-órát, továbbá még hat felülmúlhat-
 ló mechanikai készülék, és a maga nemében párián urfjelző orvosi zsebszórakéltalálója és készí-
 tője, számos elsőrendű érem és díszokmány tulajdonosa. A világ kiállításokon nyert kitűn-
 ő tészek közül csupán az 1871. évi londoni, 1878. évi párisi, és 1873. bécsi említve meg,
 mely utób. az összes kiállított órák felett vi-ta k. a győzelmet.

ÁRJEGYZÉK.

Férfi órák:
 Ezüst henger óra 6 rubinnal 10, 12, 14.
 Ezüst henger óra 6 rub. dup. a. la tokkal 14, 16.
 Ezüst horgony óra 15 rubinnal 14, 16, 18, 21.
 Ezüst horgony ó. 15 rub. dup. tok. 18, 21, 25.
 Ezüst rem. atóir ó. fűnél felhuzandó 18, 20, 23.
 Ezüst remon. hor. 15 rub. (fű. fel.) 22, 24, 28.
 Ezüst remon. horz. 15 r. (fű. fel.) 25, 30, 32, 36.
 Aran. horg. ó. 15 rubinnal remont. 40, 44, 50, 60.
 Aran. horgony 15 rub. n. remontoir dupla tok
 50, 55, 65, 80, 100, 200.
 Finom érő munkás órák 8, 9.
 Orvosi úrfjelző zsebszórak. ezüst tokban 15, 2.

Női órák:
 Ezüst henger óra 6 rubinnal 13, 15, 18.
 Ar. ny. henger óra 6 rubinnal 22, 25, 30.
 Aran. heng. ó. 6 rub. dupla tok 30, 33, 38, 45.
 Aran. remontoir (fűnél felhuzandó) 32, 35, 4.
 Aran. rem. dup. a. tok 12, 45, 52, 65, 80, 130 ig.
 Francia ezüst órával 6, 7, 10.
 Francia irod. órák 7, 9, 12.
 Ugyanaz aránéssal 12, 15, 18.
 Schwarzwald órák 3, 5, 8.
 Ezüst órákhoz 2 frt 90 kr.-tól 10 frtig.
 Aczai és bronz órákhoz 20 kr.-tól 1 frt 50-ig.
 Aran. láncok 15 frtől feljebb.

Szabályozott remontoir inga órák a legnagyobb választékban saját tálmányú új
 készülékekkel, legyen 1, 2 vagy 3 nehézséggel mind egyszerre felhuzható, ugyancsak a műórák is
 gazdibók és az inga megújítható anélkül hogy a tok felnyitása szükséges lették. E tálmányú
 minden régi óra átalakítható. Az egy n. nehézséggel 6 fr. ért. a két nehézséggel 9 fr. ért. a há-
 rom nehézséggel pedig 12 fr. ért. Ezen remontoir inga óráim kiválóan árjegyzéke:
 8 napi felhuzással 14—40 frtig. Órák ver. szerkeszt. el 36—50 frtig. Órák 6. negyedóra 50—100.
 Körülményes fel. ása eme tálmányomnak a legújabb kiadott képes árjegyzék.
 nagyszámu hitelesített ajánló — és dícsérő levelekkel és aláírásokkal — kivánatos ber-
 mentve azonnal megkülditek. — A nagy v. ezüst órák és láncok a k. ellenőri jeggyel ellátva
 vannak.

Tárgyak, melyek nem tetszenek kívánatra készéssel kicseréltetnek. —
 Órák, arany és ezüst, a legmagasabb árban cserébe elfogadhatnak.
Védiki megrendések a pénzösszeg beklédése vagy
 utányvét mellett pontosan teljesítetnek.
 Czim levél és sürgönynek: **Bräuswetter Szeged.**

Helyszükre miatt időnként megújított névsorozat.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-
 utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

**AZ
 Ó KOR TÖRTÉNETE.**
 Irta
Duncker Miksa.
 A harmadik kiadás alapján
 a magyar tudományos akadémia megbízásából
 fordította
JÓNÁS JÁNOS,
 tanár.
 Négy kötet. — Ára fűzve 16 frt.

A RÓMAIAK TÖRTÉNETE.
 Irta
Mommsen Tivadar.
 Az ötödik kiadás után
 a magyar tudományos akadémia megbízásából
 fordította
TOLDY ISTVÁN.
 Nyolcz kötet. — Ára a nyolcz azaz teljes műnek fűzve 16 frt

**A DEDUCTIV és INDUCTIV
 LOGIKA RENDSZERE**
 mint a megismerés elveinek
 és a tudományos kutatás módszerének előadása.
 Irta
Mill János Stuart.
 Az eredeti 7-dik kiadás után
 a magyar tudományos akadémia megbízásából
 fordította
SZÁSZ BÉLA,
 m. kir. egyetemi tanár.
 Három kötet. — Ára fűzve 9 forint.

VIRÁGREGÉK.
 Irta
TOMPA MIHÁLY.
 Egy színnyomatú czimképpel.
 Ára fűzve igen díszesen kiállítva 2 ft 50.
 „ vászonba kötve, díszkötésben 4 ft.
 „ franciai bőrb. kötve, díszkötésben 5 ft.

Vörösmarty életrajza.
 Irta
GYULAI PÁL.
 Második javított kiadás.
 Vörösmarty arczképével.
 Ára fűzve 2 frt.
 E munkát a m. t. akadémia 1868-ban a Marczibányi-
 jutalommal koszorúzta. A jelentés így szól:
 „Az 1861—66. évkörré szóló Marczibányi 50 arany
 mellékjutalom Gyulai Pál Vörösmarty életrajza cz.
 munkájának ítéltetett oda, mint a mely a megszereshető
 adatok legteljesebb és szorgalmas felhasználásával
 nyomról-nyomra kísér nagy költőnek fejlődését a magán
 és országos viszonyok közt, s ezzel a mivelődésnek
 nagyon sikerült pragmatikai rajzát állítja az olvasó
 elé; a költő hatását nemcsak általában a magyar
 irodalomra és különösen a magyar költészetre, hanem
 a társadalomra is indokolja és jellemzi; irodalmi törté-
 nénetünk egy kiváló korszakát mesterileg eseteli;
 mely munka tehát érintett jelességei által, az életrajzi
 munkák közt szinte első helyet foglal irodalmunkban.”

Hölgyeknek
 legjobban ajánlható
 az egyedüli ártaimlan, kitűnő
 szépségfőrtő szer:
RAVISSANTE
 dr. Lejosse-től Párisban.
 A legjelebb s legmegbízhatóbb
 szépségfőrtő szer: pattanás,
 bőrb. atkák, nap-égés,
 szeplő, rezesség és mindenemű
 bőr-kütsékek ellen 5011

SAVON RAVISSANTE
 A legkedveltebb pipere-szappan
 a bőr szépítésére s javítására, étkez-
 és tisztító hatás által a bőr haj-
 lékonysága és puhaságára különö-
 sen kitűnik.
 Egy dobozzal (3 dr.) 1 frt 50 kr.
 minőségben kapható
 Budapestben:
Valódi-TÖRÖK JÓZSEF
 gyógyszer, király-utca 7.

Csak 4 frt 50 kr.
 az ára alábbi tárgyaknak együttvéve,
 szállárárkerülti kezeség mellett!
 2 nagy china-ezüst asztali
 gyertyatartó.
 1 pomp. cukorossal fémből.
 1 valódi chinai thea-sze enze
 egy csomag valódi chinai
 theával és rummal.
 1 teljes író-készlet, 50 levél-
 papír, 50 boríték és minden
 író-eszközök.
 1 pomp. as. jól járó óra, díszl.
 bármely szobába.
 1 egész-z. pipere-készlet, ugyan-
 az 2 fűsz. fogkefe és 6 db.
 valódi rózsas- és mósza-
 szappan.
 1 pompás bécsi pipa, china-
 ezüst kupakkal.
 1 pompás fénykép album 6
 pika s eredeti fényképpel.
 12 frtképes fehérnemű-márka-
 kánál. 4919—21.
 1 szép tréfiás szivar-tárcsa.
 1 zárható takszék-pézt. vasb.
 1 pom. as. szobai lámpa.
 1 pompás varr. szekrényke.
 Mind együttvéve csak 4 frt
 50 kr. Ha valaki a tárgyakat
 magához szállíttatni óhajtja, a
 csomagolás és szállár: 45 kr.
 számít a nagy végeladás
 Bécsben Praterstrasse 16.

hölgy-por
 az arczbőr finomítására,
 s természetes gyöngy
 doboszonkint 1 frtét:

Minden hasszoru ásbán, benyálkósodásba, étvágytalanságban,
 gyomorhurubban, felhuzakodásban, szédülésben, váltókab-
 ban, aranyérbben, bőrkütsékekben, szárazságban, szárdagságban,
 kössvényben, viakórásában és vesebajban szenvedőknek a mar-
 90 éven át jónak tapasztalt
FRIEDRICH JÁNOS
 gyógyszerésztől Malaczkán
 (Pozsonymegyé) való, a leghathatóbb kárpáti gyögyfűvekből
 készített
általános egészségi labdacok
 ajánlatnak. Egy doboz 15 labdacsal 21 krba jö; egy tekercs
 6 dobozzal 1 frt 5 kr., postán 1 frt 10 krba jö. — Kevesebb mint
 egy tekercs nem küldetik szét.
Raktárak kizárólag csak
 Budapestben. Formagyl. J. gyógyszerész úrnál, Szechenyi-éta-
 ret az új épülettel szemben. Pozsonyban Pisztorly Bódog
 gyógyszerész úrnál; Szegeden Kovács Albert gyógyszerész úrnál,
 Temesvárott Terezy István gyógyszerész úrnál; Szabadkán
 Gálfi György gyógyszerész úrnál; Csabán Badics Elek gyögy-
 szerész úrnál; Debreczen Michálovits István gyógyszer. úrnál.
 A szenvedő emberiség érdekében tudatom tisztelt uraságod-
 dal, hogy uraságodtól megkaphatsz labdacok, n-lam, egy 15 éves
 embernél, ki már 30 évek letolyta alatt az aranyért miatt fele-
 sozat szenvedett, igen jó hatás: eredményeztek.
 Balassa-Gyarmat nov. 22 én 1878.
Pongrácz Károly, kir. tanácsos.
 Én a szememről a hályogot az ön labdacsaival által tisztára le-
 hajtottam Esztergom, 1877 okt. 25.
Németh József, molnár-mester.
 Az ön labdacsaí hatására kimonduhlan jó hatás, nagy közö-
 nettel és mély háálval vagyok ezért iránvában. Patróháán, 1877.
 jul. 30. **Szoboszlay Pál.**
 Kitépasztaltam az ön labdacsaí kitűnő hatását melyért nem
 vagyok mással, m. nt mély tisztelettel ün. iránva. B. Cs. a. 1877.
 nov. 14. **Bohus N. Mathe.**
 Gyomorbatáimálból kibonakozva, meg nem hálálható
 köszönetet nyilvánítok tettes urnak. N-Z. mbor, 1877, nov. 12.
Matyas József.
 Örömmel van szerencsém tudósítani uraságoddal miszerint
 labdacsaí nálam kitűnőknek bizonyultak. Kecske-mét. 1877 decs.
 13-ikán. **Zsigmond József,** tanár.
 Mivel az ön egészségi labdacsaí kitűnő hatásával bíznak, en-
 nélfogva sokan arra kérnek, hogy nekik azokat hozza-sam. Ipoly-
 Ság, 1877 decs. 25. **Semian Mihály,** ág. h. lelkesz.
 Az ön labdacsaí kitűnőségét és jószágát elismerve, azokat
 minden gyomor-szenved knek teljes bizalommal ajánlhatom.
 Kékkő, 1877 decs. 16. **Bodiczky András,** h. h. lelkesz.
 Örömmel tudatom, miszerint egy tekercs az ön labdacsaíból
 sok évi aranyeres bajomtól megszabadított. Ujpest, 1878. május
 17-ikén. **Szathmáry Daniel,** asztalos.
 Tízadhat évig szenvedtem borzástó fej és gyomorbatáim-
 lombban. Egy tekercs az ön labdacsaíból tökéletesen kigyógyított,
 az egész gyógyítás 2 frt 10 krba került. Pusztá-Földényes, 1878.
 márczius 18. **Dobasz István,** tanító.
 Sok évig szenvedtem roppant fájdalmas szurás miatt l-báim-
 ban; mióta labdacsaíkat használtam, teljesen jól érzem magam.
 Vihnye, 1878. márcz. 18. **Grausz Ferencz,** ács. 5064
 Labdacsaí, miket gyomorhurubban szenvedő ségorom szá-
 mára hoztak, kitűnőknek bizonyultak. Szepes-Ófalva, 1878.
 május 12-én. **Rusziak József,** plébános.
 Labdacsaí az én és családom bajait, főfájást gyomor-fájást és
 hideg-lelést, teljesen megszüntették. Kúma, 1878. június 20.
 5077—81. **Giuring János,** komlóvesmester.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: / egész évre — 12 frt / félévre — 6 * / Compán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: / egész évre — 8 frt / félévre — 4 * / Compán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: / egész évre — 6 frt / félévre — 3 *

5-dik szám. 1879. **BUDAPEST, FEBRUÁR 2.** **XXVI. évfolyam.**

PAUER JÁNOS.

PAUER JÁNOST a gondviselés kedvezése
 pépen arra a pályára vezérelte, mely
 mind hajlamainak, mind tehetségé-
 nek leginkább megfelelt. A természet vonzó
 külsővel, szelidséggel és jámborsággal ál-
 dott meg, mely hivatásában kiváló sikert
 való biztosítandó. Már gyermekétsársai játék
 közben elsőnek választák, köztük az isko-
 lában is első; nem mint legtöbbször tör-
 ténik, hogy mint erősebbtől féltek volna,
 hanem, mert jó indulatánál, simulékonysá-
 gánál és engedékenységnél fogva, elsőse-
 get senki se nem félt, se nem irigylete.
 A gyermek jó indulata később vallásos
 emberszeretetté, simulékonysága mások
 hibái és fogyatkozásai, s a bajok és szen-
 vedések iránti részvételle, engedékenysége
 pedig türelmességgé és önzetlenséggé fej-
 lődött, melyek együtt annyi jó eszeleked-
 teinek lettek áldásos forrásai. E jó erköl-
 csök birtokában és gyakorlatában maga,
 mint mások is, papnak szánták őt, mert —
 mint mondák — az isten is annak tem-
 retette.

vonta figyelmét, Székes-Fehérvárra vitte,
 hol őt a nagy tudományu Simonyi Pál
 nagyprépost az ifjuság bőkezű maece-
 nása vette pártfogásába. Így folytatta
 elemi iskoláit, s a gymnáziumot is ki-
 tűnő előmenetellel itt végezte. A bölcsé-
 szeti tudományokat a pesti egyetemen, a
 hitudományokat pedig ismét a sz.-fehér-
 vári lyceumban hallgatta. 1838-ban ál-
 dözött át a jobb életre. Emlékét a hálás
 fiu ma is a legkegyeltesebben őrizi, s a
 mit a végzet továbbra anyja iránt tőle
 megtagadott, azt szeretetének gazdagsá-
 gával, még nagyobb mértékben mint az
 előtt, a „Religio és nevelés“ s a „Fasciculi eccle-
 siastico-literarii“ folyóiratok segédszer-
 kesztőségére hivatott meg, mely minőség-
 ben 1844-ig maradt a fővárosban. Ekkor
 ismét Sz.-Fehérvárra tért vissza, a papnö-
 velde lelki igazgatásával és hittani tanár-
 sággal bizatván meg, s ugyanez évben
 szent-széki ülnökké is kinevezetvén.

Csakhamar ezek után érte a nagy
 veszteség, szeretett édes anyjának halálá-
 val, ki Ráczevén 1845 április 29-én szen-
 derült át a jobb életre. Emlékét a hálás
 fiu ma is a legkegyeltesebben őrizi, s a
 mit a végzet továbbra anyja iránt tőle
 megtagadott, azt szeretetének gazdagsá-
 gával, még nagyobb mértékben mint az
 előtt, a „Religio és nevelés“ s a „Fasciculi eccle-
 siastico-literarii“ folyóiratok segédszer-
 kesztőségére hivatott meg, mely minőség-
 ben 1844-ig maradt a fővárosban. Ekkor
 ismét Sz.-Fehérvárra tért vissza, a papnö-
 velde lelki igazgatásával és hittani tanár-
 sággal bizatván meg, s ugyanez évben
 szent-széki ülnökké is kinevezetvén.

A mondottakhoz járult rokonszenves
 hangja, nyájas és szívelyes modora, beszé-
 dének édessége, valamint a világ zajától
 szerény elvonultságra való hajlama is,
 melyet csak akkor tagad meg, de ekkor
 egyszersmind az első sorában lép ki, ha
 az egyház, vagy egyéb közérdek úgy ki-
 vánja; különben minden erejét hivatalos
 teendőinek s magán tanulmányainak szen-
 telvén.

Midőn Pauer János arczképét, közelebb
 a székes-fehérvári megyés püspökségre
 történt kinevezetése alkalmából, bemutat-
 juk, életéből a következő adatokat kíván-
 juk kiemelni:

Született Ráczevén, Pestmegyében,
 1814 augusztus 1-jén. Atyja, György,
 1823-ban elhalván, kilencz éves korában,
 két nő- és egy fivérével, négyen maradtak
 anyjuk Vecsey Julianna özvegyiségének
 vigasztalására, de egyszersmind nagy gond-
 jaira. Jánost Schmith János, akkor rác-
 kevei lelkész és apát, kinek a szelíd, tanu-
 lékony gyermek már az iskolában magára

PAUER JÁNOS.